dpm

drámapedagógiai magazin

a Magyar Drámapedagógiai Társaság periodikája

KÜLÖNSZÁM
színjátszóknak
2010

ISSN 1216-1071
Megjelenik évente négyszer.

A szerkesztőség címe:
1022 Budapest, Marczibányi tér 5/a; telefon és fax: (1)3361361;
honlap: www.drama.hu;
e-mail: drama@drama.hu

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Kaposi László
telefon és fax: (28) 404702
e-mail: kaposi@drama.hu

Felelős kiadó: az MDPT elnöke

Borító: Féder Márta

Támogató:
A Drámapedagógiai Magazin megjelenését 2010. január 1-december 31. között a Nemzeti Kulturális Alap támogatja

nka
Nemzeti Kulturális Alap

Számlaszámunk, amelyre az érdeklődők befizethetik az éves tagdíjat és a DPM megrendelési összegét:
11701004-20065946

Készült a debreceni ONIX Nyomdában

TARTALOM

A XIX. Weöres Sándor Országos Gyermekszínjátszó Találkozó regionális bemutatóiról …….....….2
Dolmány Mária, Körömi Gábor, Sándor L. István, Szakall Judit írásai

Az Országos Gyermekszínjátszó Fesztiválra meghívott csoportok és előadásaik ..……26

A fesztivál műsorfüzetéből ……...……27
Szakall Judit

Mátyás király komédiái ……29
Petkó Jenő

Fodor Mihály Pest Megyei Gyermekszínjátszó Tábor, 2010 ..……39
Szivák-Tóth Viktor

A címlapon: *Leszel a barátom?* Jelenet a debreceni Abakusz Színjátszó Kör előadásából. *Fotó: Maki*

A hátsó borítón:
A tréfás kúdus. Jelenet a székesfehérvári Felleghajtó Társaság előadásából.
Cetera Desunt. Jelenet a lendvai (Szlovénia) Carpe Diem csoport előadásából. *Kaposi László felvételei*

XIX. Weöres Sándor Országos Gyermekszínjátszó Találkozó

regionális bemutatók

Budapest

Marczibányi tér, 2010. április 24.

A fővárosi regionális találkozón mindössze nyolc előadásra került sor idén, és köztük egyetlen egy sem volt, amelynek rendezője új felfedezettje lenne a régiónak. Az évek óta színvonalas előadásokkal bizonyító csoportvezetőktől erős mezőnyre számíthattunk. Azt azonban sajnálatosnak gondolom, hogy az elmúlt időszakokhoz viszonyítva mintha megfogyatkoztak volna a fővárosban az újonnan feltűnő csoportok. Összességében is kevesebben jelentkeztek a fesztiválra, és még kevesebb köztük az új név. Ennek remélhetőleg csupán az az oka, hogy a csoportok fellépési lehetőségeit, teherbírását a kerületek helyi rendezvényei kimerítik, vagy a sok rendezvényfelhívás közt elveszett a Weöresé.

Mindig veszélyes „elvárásokkal" nézni egy rendező munkáját. Ezt igen hamar megmutatta a napot nyitó Buzaszemek csoport előadása (*A 12 hónap*, rendező Buza Tímea). Az előző évben országos gálán szereplő csoport ezúttal nem egy ifjúsági meseregényből szemezgetett előadásához, mint tette ezt tavaly a Trapiti történeteivel. Idén Marschak meséjéből készítették előadásukat. A történet abszurd helyzetét, mikor a szegény mostohalány megsegítésére a hónapok – az év utolsó napján jóformán megállítva a valós idő múlását – lepergetnek egy egész esztendőt, igen nehéz érzékeltetni a színpadon (pedig e nélkül a tett súlya tűnik el); nem is sikerült. A rendező segítségül a díszletet hívta: a gyerekek fölé hatalmasodó, az egész színpadot uraló órát készített a hátsó függönyre, amely a megállított pillanatot volt hivatva jelezni. Ám ez csak megúszása a problémának, és olyan mértékben nyomasztólag hat, hogy a játékosok eltörpülnek alatta, minden problémájukkal, konfliktusukkal. Az óra akkor is áll, mikor a szereplők a valós idő múlásáról, rövidségéről beszélnek, és akkor is, mikor a varázslatos események történnek. Nem csupán az említett óra, de a kellékek, amelyekkel a helyszínváltásokat kívánták érzékeltetni, sem segítették a játékot. A kusza történetben az eligazítást egy mesélővel igyekszenek megoldani, aki varázslócilinderében mintegy a porondmestere lehetne a játéknak, de alkalmazása, kiléte következetlen volt. Amennyire jól kidolgozottak voltak a csoport elmúlt évi előadásában a helyzetek és a viszonyok (bizonyítva mind a csoportvezető, mind a játszók tehetségét), itt mintha elvesztek volna a külsőségekben. Nem születtek meg a figurák, mint jellemek, sem a köztük való viszonyrendszer. A mese sem segít, hisz nem kínál igazi, játszható helyzeteket, inkább az „állunk és beszélgetünk" statikusságát. Ezt tetézi a tevékenységek, mint rőzseszedés, a fázás mímelésének sutasága. Csak a mesélésben hangzik el, de játékban nem születik meg a varázslatos erdő, ahol a csodák bekövetkezhetnek, ahol egy hisztériás akarnok, csakis parancsolni tudó királylány megváltozhat. Tisztázatlan maradt a csoport számára, ki a mese központi figurája, ki az, akinek fejlődését végigkísérjük, ehelyett egy többpólusú előadást kapunk valódi tét és feloldódás nélkül. A vegyes korú játszók derekasan küzdenek a térrel, és minden nehézséggel, igyekezettel és odaadással játszanak. Jobban áll nekik és rendezőjüknek is (a tavalyi valamint idei másik előadása is bizonyíték erre) a speciális humorú és színházi világú történet és előadásmód.

A kamarateremben folytatódott a találkozó a Péntek Ramóna és Gyombolai Gábor vezette (Marczibányi téri) Gong csoport *Raponc* című előadásával. A történet egy Grimm-mesét dolgoz fel, szellemes, ötletes kellékhasználattal, jól szervezett játékkal. A gyerekek értőn vesznek részt az előadásban. A falapokkal folytatott játékuk bizonyítéka a csapat és vezetőinek kreativitására. Pillanatok alatt varázsolnak a szemünk elé piacot, templomot, kocsmát, kerítést. A helyszínek és terek érzékeltetésre éppúgy remekül használják, mint berendezési tárgynak, a játék eszközének. Egyszerű, mégis félelmetes és izgalmas az ördöngös asszony megformálása. Szépek a szerepváltások, pontos a gyerekek összjátéka. Mégis az egész előadás fésületlen maradt kissé, és kár érte, hogy nem egyenletesen erős. A királyfi története és a lány kiszabadítása jóval alatta marad kidolgozottságban, ötletben az előzőeknek, mintha erre már nem maradt volna elég idő. Az egész játékot keretezi egy suta, hétköznapi helyzetre épülő keretjáték, amely minden szempontból (ötletesség, átéltség, hihetőség) alatta marad a mesének, feleslegesen fityeg rajta.

A harmadik előadás ismét Buza Tímea alkotása. Budai csoportjával Varró Dániel Túl a Maszat-hegyen című művéből dolgozták fel a Babaarcú démon történetét *(Babaarcú démonok)*. Igen karakteresre sikerült figurák jelennek meg a színen, lánykák jócskán feltupírozott, torzonborz, mégis művészien szép lobonccal. A kellemes humorú szöveggel indul az előadás, és a mondom-mutatom játék sem rontja el

Varró szövegét. A Babaarcú démon szerepére kiválasztott leányka játékában képes arra, hogy a kötelező velőtrázó kacajt visszafogottan, mégis valami mély fájdalmat sugárzóan mutassa meg számunkra. A nagybácsit játszó fiú izgalmas színfoltja az előadásnak. A rendező mértéktartását és színházérzékenységét jelzi az ő játéka is. A tragikus sorsú őst fanyar önirónia, fásult közönnyel formálja meg a szöveg által kínált nagy tragédia helyett, és ettől még inkább sajnálatra méltóvá teszi. Majd mikor a főhősünk, és a rá kiszabott, elrendeltetett sorsot megismertük, jön az ismert mesei fordulat, a tiltott hely, ahová hősnőnk természetesen becsámborog, és a csodatükörben szembesül a választható élet-szerepekkel, hivatásokkal, majd felismeri, hogy neki önmaga az egyetlen valóban jól álló, választható szerep. A „vállaljuk és fogadjuk el önmagunkat" mondanivaló fontosságát nem szükséges kiemelni. Az előadás nem is húzza alá, nem beszéli túl, egyszerűen az arcunkba vágja a látványos figurákkal és egyszerű jelzésrendszerrel. A sorsát jelképező toronyszoba – képkeret formájában – a játék során végig a nyakában lóg, ezzel is jelezve, hogy sorsunk elől nem menekülhetünk, viselnünk kell annak minden nyűgét. Mindezt a súlyos és szomorkásnak ható gondolatot igazán jó humorral fogalmazza meg Varró Dániel, és így közvetítik felénk a játszók is.

1. kép: Babaarcú démonok. A Budavári Buzaszemek előadása. Rendezte Buza Tímea
Kaposi László felvétele

Balla Edit Hangyabandája idén valóságos hangyaboly *(Valahonnan valahová)*. Rengeteg gyerek, kicsik és nagyok, jelmezszerű, egyforma pólóban – letisztult színpadképet adva. Pontosan használnak apróbb kellékeket, labdákat, lepleket. A hideg szelet játszó nagylányok, akik a használt színek okán sokkal inkább boszorkák, vagy „hollólányok", mint a klasszikus értelemben vett szél, ezzel adnak többletjelentést az elhangzó szövegnek. Kár, hogy a játék jelentős részében „mondom-mutatom" színházat látunk, és nem a hozzáadott, a szövegre reflektáló, véleményező játékot. Az előadás szerkesztett játék, verskoncert, amelynek igényes, sodró és kevésbé erős részei is vannak, mind szövegben, mind játékötletben. A gyerekek fantasztikusan szervezett, együtt lélegző együttest alkotnak. Vidám játékos jelenlétüket, az előadás sodrását azonban többször is megakasztja a térszervezés. A versek között, a kép- és szereplőváltásokhoz a színfalak mögé szervezi ki őket a rendező, a gyerekek onnan indulnak az újabb epizódokra. A kimenetel és a beérkezés üres pillanatai hagyják szertefoszlani a megteremtett atmoszférát, megakasztják a játék ritmusát. Az előadás nem akar több lenni, mint amennyit a szövegek adnak, nem keresem a mögöttes gondolatot, a nagy ívet, egyszerűen hagyom, hogy a játék sodorjon, élvezem a gyerekek vidám, könnyed sugárzását – amikor tehetem ezt.

Lackfi János remek szövegével dolgozta fel Az öregember és a pokróc meséjét a Sufni Diákszínpad *Öreg hiba* címmel, Bakonyvári L. Ágnes vezetésével. A játékosan induló előadás azonnal sodorni kezdi a nézőt, majd mikor már elkapta, akkor kezd bele a mesébe. Izgalmas ötletekkel, játékos megoldásokkal találkozunk az előadásban. A színjátszók mindig nehezen boldogulnak a vásár megmutatásával, színpadra állításával. Ezen a hétvégén a Gong csoport előadása után már a második remekbe szabott vásárt látjuk a

színpadon. Hatásos megoldás a csoportos megerősítés a fontos mondatoknál, az ellentétes oldalon álló csoportok vitája ritmusjátékokkal. A csoportvezető úgy képes használni a drámás és színjátékos gyakorlatokat az előadás során, hogy azok a gyerekeknek biztonságérzetet adnak, szervesen és szellemesen épülnek bele az előadásba, fokozva a kifejezőerőt, a játékosságot, megtartva az előadás ritmusát, meghatározva a teret, és belakva általa a nagyszínpadot. Izgalmas ötlet a cserfes falusi asszonyok pletykálkodása az ablakokban. Kár érte, hogy mímes tevékenységbe (ablaktörölgetés, locsolgatás) kezdenek, ami suta, mint általában, és nem is illik a játék addig mutatott stílusába. Ugyanígy kilóg a játékból a történet lényeges pontján alkalmazott némajáték, aminek szándéka világos, itt a felületes falusi létnél sokkal mélyebb történések vannak, meg kell állni, lecsendesedni, hogy súlyt nyerjenek a történések, de talán nem ez a forma a legszerencsésebb választás. Sajnos épp a mese legsúlyosabb részeinél fogytak ki az előadás erényét adó izgalmas, játékos ötletek, így a remekül megteremtett falusi világhoz képest alulmaradt a játék valódi oka, az öregember és a pokróc története.

Ismét hazai csapat következett (Kaktusz, Juszcák Zsuzsa és Sereglei András), és ismét a kamarateremben. Brecht Mahagonnyját dolgozták fel, de Sereglei András rendezéseit ismerve a várakozás az, hogy Brecht művét csak nyomokban tudjuk majd felfedezni az előadásban *(Mahagonny-Budapest)*. És így történt. A gyerekek mai, húsbavágó problémával, a tárgyiasodott világgal, a mocsokkal, a szegénység-gazdagság ellentétével, a „pénzért minden megvásárolható" szörnyűségével szembesíti a nézőt. A játék nem ragad meg az általános érvényű nagy mondatoknál, hanem apró etűdök formájában személyes, szívszorító történetekként tárul elénk, mint például a gazdag lány története, akit szülei drága ajándéka foszt meg a barátoktól, a valós emberi kapcsolatoktól, vagy a szegény fiú (akinek még kesztyűje sincs) hogyan aláztatik meg a többiek gonosz játékával. Talán ezekből jó lett volna többet látni, és kevesebbet az olyan technikai megoldásokból, mint a nyomasztó hangulat alulvilágítással, amit a játszók jelenlétükkel is megoldottak – a fényhiány inkább a befogadást akadályozta, vagy az induló szöveg mesterkélt, túlzott szaggatottsága, amitől nem csak a zaklatottság, a széthullottság született meg, hanem közben elveszítettünk súlyos gondolatokat is, a követhetetlenség okán. Ebben az előadásban sok erény mellett megjelenik az a kezdetleges megoldás, hogy kellékhasználat híján úgy teszünk, mintha hóembert építenénk, és az építésnél (ami elég hangsúlyos mozgássorrá válik, és így nem lesz elhanyagolható) nem figyelünk a tértartásra, a méretekre. A néző gyerekek körülöttem nem a súlyos megalázással vannak elfoglalva, hanem azzal, hogy a sapkát a hóember hasára teszik. A játék egésze mégsem ezekről szól, hanem a szívszorító valóságról, a társadalmilag különböző csoportok összetartásáról, ütköztetéséről, az egyén fellázadásáról és visszahullásáról.

Ennek a blokknak a másik előadása is ilyen súlyos problémáról beszél. Almássy Bettina és a Zsiványvár csoport az internet által kinyílt, anonim, könnyed vásárlásra alkalmat adó, majd épp a meg nem ismerés okán veszélybe, veszélyes helyzetekbe sodródó gyerekekről, lányokról és a végső tragédiáról szól. A játék négy barátnő egymást hergelő, egymást butaságba sodró történetével kezdődik, majd a sorsok szétválásával négy különálló utat jár be. A színpadi megoldások a rendezőtől és a csoporttól méltán elvárt ötletességgel valósulnak meg. A *Csúszda* kellemes iróniával és humorral képes megmutatni a gyerekek számítógépes létének, a bajba kerülésnek (a megvásárolt és a csereidőn belül visszaváltani kívánt eszköz tönkretétele) a helyzeteit, vagy éppen az egyik lánynak az édesanyjához való viszonyát. Kár, hogy ebből a játék valódi tétjét, a lányok választását indokoló, a hátteret, a viszonyokat, a segítséget nyújtani képes és hivatott felnőtt-világhoz kötődő látszatkapcsolatokat bemutató jelenetekből nem kapunk többet. Így a szívbemarkoló, arcon ütő történet az általánosság szintjén marad, miközben a valódi sorsokon keresztül még erősebb, életszagúbb, valódibb lehetne. Olyan finomságokból hiányolok többet, mint a jelenetek megszakító és összekötő játszótéri, játszószereket bemutató, szemléletes és mélyítő párhuzamos szál, amely végigszövi az előadást. Vitákra, beszélgetésekre indító az előadás, megosztja a nézőket a hatása alá kerülő és a magától eltartani kívánó, elutasító oldalra (ezen árnyalhatna a személyesebb hangvétel). És az előadás korhatárosságával ismét megfogalmazódik egy örök kérdés: kinek szól egy gyermekszínjátszó előadás?

A napot a Jancsó Sarolta vezette Szerpentin Gyermekszínház zárta a nagyszínpadon *(Ördögmese)*. Vörösmarty művét feldolgozó meséjük hatalmas festett – képzőművészeti alkotásoknak beillő – díszletek között zajlik. A vállalkozás több ponton is kifog a játszókon, a csoportvezetőn. A felkínált játékstílust időnként felrúgva lendülnek át részeken. Ilyen az éneklés, amely üde színfoltja az előadásnak, de más helyütt már nem ezzel a lehetőséggel, módszerrel él a rendező, hanem gépzenével (teljesen más zenei stílus) helyettesíti a természetes hangzást. De a játszók sem azonos szinten vesznek részt a játékban, sem játékstílusban, sem minőségben. Nem segíti a játszókat a tér zavarossága, az irányok, helyek tisztázatlansága, a használt jelrendszer következetlensége (vagy ütök minden alkalommal, vagy mindig csak úgy csinálok, de mi indokolja a hol így, hol úgy megoldást?). A csoport és a rendező hősiesen küzd a hatalmas feladattal, de nem tud vele megbirkózni. A jóval kevesebb vállalása, a történet erőteljesebb meghúzása, az egyik

számukra fontos szál kiemelése megoldhatta volna ezeket a problémákat. De láthatóan nem volt szívük kidobni a történetből semmit, így viszont elvesztek a szerteágazó világ megmutatása, a történet elmesélése és az időkorlát okozta feszültségek között. Megmaradt nekünk néhány eltalált, életteli jelenet öröme, és a színpadképben való gyönyörködés.
Összességében nézve a napot, fontos megjegyezni, hogy a fellépő nyolc csoport közül egy-két kivétellel mindegyiküknek rendszeresen adatik meg a színpadi térben való próbálás, a technikával való színesítés lehetősége. Őszintén remélem, hogy az elkövetkező években a fővárosi csoportok közt is egyre több *iskolai csoportot* láthatunk majd a regionálison, hogy a gyermekszínjátszás eredeti közegében dolgozók ismét megérkeznek a regionális találkozó jelenlegi csapatai mellé.

Dolmány Mária

Dombóvár

Dél-dunántúli regionális találkozó, 2010. április 25.

A művelődési ház átépítése miatt egy iskola nagytermében rendezték meg a regionális találkozót. De a szervezők láthatóan nagy erőfeszítéseket tettek, hogy „színházzá" változtassák a helyszínt. Ez többé-kevésbé sikerült is. Voltak fekete „falak", voltak takarások, működött a világítás. Az előadások számára – ahogy meg tudom ítélni – megfelelőnek bizonyult a tér, csak egy-két nagyobb létszámú együttesnek lett volna szüksége kissé tágasabb „színpad"-ra.
Gördülékeny lebonyolításában, jó hangulatban zajlott a dombóvári regionális találkozó. Amely – neve ellenére – nem adott igazán áttekintést a régió gyerekszínjátszásáról. Baranya megyéből egyetlen csoport sem szerepelt. (A megyei találkozón is összesen két csoport vett részt, a zsűri ezek közül egyiket sem tartotta továbbjutásra alkalmasnak.) Egy-egy csoport képviselte Somogy és Fejér megyét. (Ott volt Dombóváron egy másik Fejér megyei csoport is – a Bozai Éva vezette sárszentmihályi Mákvirágok –, de az egyik főszereplő rosszulléte miatt nem tudták előadni a produkciójukat. Az országos fesztiválon viszont bemutatkoztak. Egy másik Fejér megyei csoport – az Oláh József vezette székesfehérvári Felleghajtó Társaság – a pápai regionális találkozón lépett fel.)[1]

2. kép: MiCsodafa?! A sárszentmihályi Mákvirágok előadása. Rendezte Bozai Éva. *Kaposi László felvétele*

[1] A sárszentmihályiak az előzsűri 2010. május 17-i döntése szerint a Fejér megyei bemutatóról, míg a székesfehérváriak a pápai bemutató alapján kaptak meghívást az országos fesztiválra. *(A szerk.)*

Így a dél-dunántúli regionális találkozón Tolna megye került a középpontba. Ezen belül is Szekszárd (innen három csoport érkezett) és Alsónána (ahonnan két csoport jött). Ez utóbbi azért meglepő, mert csupán egy 7-800 fős faluról van szó, amelynek kicsi iskolájába összesen 27 gyerek jár. Így gyakorlatilag az egész iskola szerepelt a két előadásban.
Az 1-2. osztályosok *A kevély kiskakast* adták elő. Kormos István rövid verses meséjét az Árváné Rácz Mária és Simonné Balogh Borbála rendezte előadás újabb motívumokkal bővítette és máshonnan vett versekkel is kiegészítette. Ennek nyomán olyan szövegkönyv jött létre, amely a szerkesztett játék és a mesejáték határán egyensúlyozott. Végigmesélte a gyöngyöt lelt kiskakas kevélykedésének és pórul járásának történetét, de ehhez – a vendég-versek hatására is – olyan előadásmód társult, amelyben nem a szituációteremtésre és a figuraábrázolásra helyeződött a hangsúly, hanem – akárcsak egy szerkesztett játékban – a szövegmondásra, a ritmusra, a zeneiségre és a szabadon alakuló térformákra. A kisiskolások számára ez biztosította az oldott, könnyed játék lehetőségét. Így tudták élettel megtölteni a helyzeteket és az alakokat. Így hatotta át az előadást a színpadi játék személyes öröme. Az alsónánaiak előadásának ezek voltak legfőbb erényei. Egy közösségi játékot láttunk, amelyben felszabadultan, odaadóan vettek részt a gyerekek, így ahogy magukat adták, a figurákat is hitelesítették.

3. kép: A kevély kiskakas. A Nánai Apróságok előadása. Rendezte Árváné Rácz Mária és Simonné Balogh Borbála.
Kaposi László felvétele

A másik alsónánai csoportot 3-4. osztályosok alkották. Ők Petkó Jenő két népmese-feldolgozását játszották el, *A selyp lányokat* és a *Kisködmönt*. Az Orcskai Marianna és Kollárné Kuris Piroska által rendezett előadást hasonló erények jellemezték, mint a kisebbek produkcióját: itt is erős csoportkohézió volt a játék alapja, amelyben odaadóan, önfeledten vettek részt a gyerekek. De itt már egyértelműen felismerhető volt a figurák és a helyzetek megteremtésének igénye. Ehhez megfelelő stilizációs formát is találtak a rendezők (ez elsősorban az öltözékekben és az eszközhasználatban jelent meg). Az előadás egyszerre keltette a rendezettség, a szervezettség benyomását, ugyanakkor megmozgatta a fantáziát is, segített elképzelni a néhol a képtelenség felé hajló helyzeteket. Egyszerűbb, élvezetesebb játék jelenítette meg a selyp lányok történetét, akik nem bírnak magukkal, és mégis csak megszólalnak a hibáikról mit sem tudó kérő előtt. Remek figurát láttunk Málé Gyurka szerepében, de a többi szereplő is érdekes színeket hozott. Nehezebb dolguk volt az alsónánaiaknak a Kisködmön történetével, mert itt Petkó Jenő egyszavas tőmondatokkal beszélteti szereplőit. Bár ez a mese is önfeledt játékban jelent meg, de azért eszembe jutott, hogy talán az alsósok számára nem a legszerencsésebb a Kisködmönnek ezt a dramatizálását választani, amelyet a verbális játék ural. De ez csak egy átsuhanó gondolat volt a fejemben, miközben élveztem az előadást.

Tulajdonképpen csak az alapanyag problémái miatt nem igazán átütő erejű a szekszárdi Borbolyák *Ahogy a libák emlékeznek…* című előadása (rendező Csizmazia Ferencné). Egy nagy létszámú csapat lelkes játékában jelent meg egy olyan szövegkönyv, amely a többszörös áttételekre és az (inkább a nyelvi szinten megjelenő) iróniára épült. Azt éreztem a társaságról, hogy igazán önfeledten adnák magukat, ha egyszerűbbek lennének a játék keretei és világosabbak az irányai. A darab (amelynek szerzőjét nem sikerült egyértelműen tisztázni) egy sajátos Ludas Matyi-adaptáció, melyben a libák nézőpontjából jelenik meg a történet, akik állandóan kommentálják is az eseményeket, sokszor össze is vitatkozva azon, hogy mi és hogyan is történt valójában. Mindez az állandó kizökkenéseket, a szerepekbe, helyzetekbe való állandó ki és belépéseket kényszerítette rá az előadásra. Ezekkel az akadályokkal nem mindig tudtak megbirkózni a színjátszók, de összességében mégis csak egy emlékezetes, közösségi játékot teremtettek.
Csizmazia Ferencnének egy másik csoportja is szerepelt a dombóvári találkozón, a szintén szekszárdi Kis Gadra. Ők Mészöly Miklós *Lencsemagból lett legény* című meséjét adták elő. Miközben az feltétlenül dicsérendő, hogy a csoport nem egy agyonjátszott, hanem egy felfedezésre érdemes mesét választott (Szekszárd szülöttjének alkotását), abban már nem vagyok biztos, hogy Lencsefia története valóban színpadra való-e, hisz annyi csodás, igazán csak olvasva, a fantáziában megelevenedő elem és fordulat található benne, aminek a megjelenítése igazi nehézséget okoz. A Kis Gadra előadása pontos, de kissé statikus stilizációval próbálkozott: élő szereplők jelenítették meg a helyszíneket, tárgyakat, világossá téve a történet állomásait, de nagyon sok fordulat inkább csak a szöveg és nem a játék szintjén jelent meg az előadásban. De ez történik, amikor egy csoport bátran új útra lép: nem agyonhasznált történetek újramesélésével próbálkozik, hanem valami szívüknek kedves művet akarnak másoknak is megmutatni: taposatlan úton mindig nehezebb járni.
Ismert történethez nyúlt a kápolnásnyéki Vörösmarty Diákszínpad, hiszen Adrian Mole naplójából készítettek előadást *(Hurrá, kirándulunk)*, de – dicséretes módon – nem a teljes regény adaptációját adták elő, hanem csak egyetlen epizódját emelték ki: egy londoni osztálykirándulást. Ez a részlet általában ki is szokott maradni a színpadi adaptációkból, hiszen valóban csak egy epizód, nincs jelentősége a történet egésze, a szereplők „sorsa" szempontjából. De épp ezért kiválóan alkalmas arra, hogy önálló „darab" jöjjön belőle létre. Meg azért is, mert osztálykirándulásról minden diáknak van élménye, tehát igazán olyan témáról van szó, amely különösebb erőfeszítés nélkül tehető személyessé. Épp ez volt a kápolnásnyéki csoport előadásának legnagyobb erénye. Egy jókedvű, energikus csoportot láttunk, amely igazi közösségi színházat játszott: érzékeltetni tudták az osztály egészének hangulatát, és ebből – amikor egy-egy szereplőre került a sor – érdekes arcokat, sajátos figurákat tudtak kiemelni. És mellesleg azt is elmesélték, hogy miképp tud egy közönségesen induló nap majdnem az őrületig fokozódni.
Bár a dombóvári találkozón a Tolna megyei csoportok voltak túlsúlyban, az egyik legemlékezetesebb előadást egy somogyi együttes mutatta be: a Takács Tünde vezette siófoki Turbó Csiga. Kész csoda volt az, amilyen önfeledtséggel, játékkedvvel volt jelen a színpadon ez az elsős osztály. Egyszerre jeleztek erős és elszánt csoportkohéziót, ugyanakkor azt is, hogy külön-külön is izgalmas „személyiségek" vesznek részt a játékban. Korosztályuknak megfelelően egy mesét játszottak el, de az *Egyszer volt, hol nem volt…* című előadásban saját szájízük szerint formálták át a „sárkányos" mesét: egy nyugalmasabb világképből kiindulva maguk is biztonságosabban vethették bele magukat a játékba. Igazi örömszínházat játszottak a gyerekek. Ebben a rendező izgalmas, követhető térformákkal, világosan felvázolt helyzetekkel segítette őket.
Színvonalas találkozón vehettünk részt Dombóváron. De talán szerencsésebb lett volna, ha nem egy megye uralta volna a regionális bemutatót.

Sándor L. István

Nyírbátor

Északkelet-magyarországi bemutató, 2010. május 6-7.

Nyírbátorban is kitűnő partnere van a Magyar Drámapedagógiai Társaságnak, mert Vona Éva vezetésével a gyermekek színházi nevelése iránt elkötelezett csapat dolgozik ott. Persze elengedhetetlen, hogy az intézmény vezetése is magáénak érezze és kiemelten kezelje az ügyet. Már tavaly is lenyűgöző volt a szervezés, a gyerekeknek felkínált foglalkozások gazdagsága, sokszínűsége. A találkozó első napján reggeltől elindultak a műhelyek, ahol nemcsak szakmai képzésre, hanem az egymással való ismerkedésre és együttműködésre is lehetőség adódott. A később kezdődő előadások szereplőinek a szerepléssel járó drukkját is jól oldotta a program. A játszókat az előtérben egész nap teával kínálták, a helyi színjátszó csoport diákjai pedig szívélyes házigazdaként segítették a vendégeket. Az esti programok is érdekesek és népszerűek voltak, alig lehetett véget vetni a játéknak, zenének.

A szervezők – elsősorban financiális okokból – idén összevonták a korábbi Határtalan Fesztivált, – melyekre elsősorban a határon túlról hívtak csoportokat – a Weöres Sándor Országos Gyermekszínjátszó Találkozó regionális rendezvényével: a négy megyéből meghívott tizenöt előadás mellett Erdélyből és Felvidékről hívtak a szervezők a korábbi években már kialakult színjátszós kapcsolataik révén előadásokat.
A mátészalkai Palánta csoport egy régebbi, népszerű rajzfilmsorozat, *A Mézga család* egyik epizódját dolgozta fel. Az előadáson érződik, hogy kezdő csoportról van szó, mivel a figurák és szituációk megteremtése kissé esetleges, sokszor csak szavakban történnek meg az események. Nagyszerű azonban a csoportmunka, mivel az előadásban a hat főszereplő mellett még mintegy huszonöt gyerek vesz részt, szemmel láthatóan óriási kedvvel, lelkesedéssel. Ők az események rezonőrjei, alkalmasint ők a tárgyak, a díszletek is. A rendező nagy érdeme, hogy a csoportos szereplőknek végig élvezhető funkciót, feladatot adott, így egy végtelenül kedves, jókedvű és nagyon szerethető előadás született, sok ötlettel, vidámsággal. Mind a harminc gyerek magáénak érezte az előadást az első perctől az utolsóig. Nagyszerűen oldották meg a főszereplők megjelenítését frizurában, ruhában, kiegészítőkkel, ami a humoros hatást erősítette.
Szintén kisgyerekek a *Rigócsőr király* című mesejáték szereplői, akik Szabolcsbákán élnek, vezetőjük Tormáné Szabó Ilona. Előadásukban a történet pontosan követhető, ezt elsősorban a szép beszéddel és a hangsúlyozással érik el. Nagyon nagy örömmel hallgattam a gyerekek ízes beszédét, a tájszólásuk még színesebbé és élvezhetőbbé tette az előadást. Lenyűgözött a mesejáték látványvilága (rengeteg munka volt benne!), amellyel az erdőt, a virágos mezőt, a várost ábrázolták, az esztétikus és ötletes ruhák, kiegészítők – hasonlóan stilizáltan – pedig a figurák ábrázolását segítették. A nagyon szimpatikus csapatból kiemelkedett a két főszereplő elmélyült, szép játéka.
A kokadi Gólyahír gyermekszínjátszó csoport szintén kezdő csoportnak számit. Nagyon tiszteletreméltó, hogy a csoporthoz mérte a választott feladatot *(Pletykás asszonyok)* a csoportvezető-rendező, Guba Pál Tiborné. Ízléses, mértéktartó előadást láttunk tőlük, amihez hozzájárult itt is a gyerekek gyönyörű hajdúsági tájszólása, a kedves és szeretetreméltó figurák megjelenítése. Gondot jelentett a nagy színpad, mert az előadást feltehetően sokkal kisebb színtérre tervezték, így a játéktér bejátszása tempóvesztést okozott. (Ez a probléma egyébként gyakori, a kamaratermi körülményeket kívánó előadásokat sokszor tönkreteszi a nagyméretű színpad.)
Lázár Ervin gyermekeknek szánt írásainak előadása szinte mindig nehéz diónak bizonyul. A Négyszögletű Kerek Erdő lakóit most a sárospataki II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola színjátszói elevenítették meg – a *Szörnyeteg Lajos jaj, de álmos* című történetet választva. Sóstói Andrásné csoportvezető biztos ízléssel állította színpadra a kis történetet, ami valójában kevés játéklehetőséget kínál. Szörnyeteg Lajos álmosságára írt keresnek az erdőlakó társak, de ötleteik (forró-hideg víz, hashajtó, bukfenc stb.) nem hoznak megoldást, míg a végén az érkező Mikkamakka megoldja a problémát: ha Lajos álmos, akkor aludjon.) Nagyszerű megoldás, hogy a színpadon a csoportvezető és egy másik felnőtt élő zenével festi alá a produkciót, az ötletes és változatos hanghatások dramaturgiai funkciót nyernek. A gyerekek színpadi ruházata is példás, egyszerű és esztétikus. Az igényességre vall a játszók szép beszéde is.
A *Keresd magadban az értéket, a jót* című életjáték fontos problémákról beszél. Az ajaki Huncutkák csoport (rendező Tormáné Szabó Ilona) által készített előadásban a gazdagság, a tehetősség, mint megkülönböztető érték jelenik meg. Az újonnan érkezett szegény lányt kiközösítik. Az iskola is veszélybe kerül, de a korábban kiközösített lány segítségével tovább működhetnek, ennyi a rövid történet. Jóízű műhelymunka érződik az előadáson. A játék erénye, hogy magukról akartak beszélni, a szereplők láthatóan élvezik a játékot. Különösen kedvüket lelik a közös táncban. Nehézséget okozott a dramaturgia, didaktikusra sikeredett a történet, gyakran van gond az elhangzó mondatokkal. A szándék mindenképpen elismerésre méltó, de az életjátékok készítésénél sem nélkülözhető a pontos figurateremtés, a hiteles megszólalás, és fontos a szöveg minősége. (Sokszor beszéltünk már arról, hogy milyen összetett feladatot igényel a gyermekszínjátszó-rendezőktől egy produkció elkészítése: írónak, dramaturgnak, díszlet- és jelmeztervezőnek, zenei szerkesztőnek és persze színpadi rendezőnek, legfőképpen pedig pedagógusnak kell lennie. Az életjáték készítése pedig a legnehezebbek közé tartozik.)
Újfehértóról érkeztek a *Bab Berci a városban* című előadás szereplői. A meglehetősen bonyolult, szövevényes meseregény előadása 20 percben – pestiesen – nem semmi! Ráadásul a csoport létszámára tekintettel a rendező, Szilágyi Ildikó több esetben megsokszorozta a szereplőket azzal a nyilvánvaló szándékkal, hogy mindenkinek jusson feladat. A hangulatos, burleszkszerű kezdés igen dinamikus előadást ígért. Részleteiben jól kidolgozott előadást láttunk, néhány egészen kitűnő figurával. A történet elmesélése azonban meg-megbicsaklik, a szituációk elemzése és megjelenítése többször pontatlanul történt, vagy elmaradt. Mindezzel együtt elementáris játékot láttunk, elképesztő lendület, életkedv és erő áramlott az előadásból. Úgy tűnik, hogy a csoportvezető nagy erénye a színészvezetés, valamint a lendületes tempó biz-

tosítása. A csoportos szereplőmozgatás és a kitűnő térszervezés is emlékezetes marad. Biztos vagyok benne, hogy a rendező ezzel a csoporttal még sok érdekes előadást fog létrehozni.
Várhidi Attila a debreceni Alföld Színpad mostani tagjaival újrarendezte régi, nagysikerű előadását, a Ludas Matyit. Az eredeti forgatókönyv szerint elkészített darabot új ötletekkel tűzdelte meg, így például az orvos Ukrajnából érkezik, az erdőre motorosok indulnak stb. Az eredeti előadásban jól működő ötletek némelyike azonban mára már porosnak bizonyult, nem minden ötlet vált ki nevetést a nézőkből. A clownok szerepeltetése is megkérdőjelezhető. Az előadás új címe – *Egy kicsit brutál (Ludas Matyi)* – arra a gondolatra épít, hogy ma már Ludas Matyi nem jönne ki győztesen ebből a küzdelemből. A rendező ezt a játékban egy új befejezéssel próbálja megoldani. Most már nem az a vége az előadásnak, mint eredetileg, hogy Döbrögit angyallá, majd szentté avatják a túlvilágon, hanem az a brutális vége, hogy Ludas Matyit véresre verve lökik be a színpadra. Ezt az új befejezést azonban semmilyen dramaturgiai történés nem előzi meg. Az előadást a Várhidi-féle elementáris tempó, harsány játékmód és hihetetlen dinamizmus jellemzi.
A korábbi években igen sikeres debreceni Bolyaisokk csapat idén új rendezővel, Bessenyei Zoltánnal dolgozott. *Világkarnevál, avagy Bábel II.* című előadásukat a mozgásszínház kategóriába sorolhatjuk. A világ különböző országait, városait, a rájuk jellemző dolgokat idézték elénk sok-sok zenével, tánccal, illetve hokedlik segítségével. A megjelenítésekhez sztereotípiákat használtak, pl. Kínát sárkánytánc, tajcsi mozgás, evőpálcika, az oroszokat tánc, a csók, a vodkaivás, az olaszokat a vad autózás, a reneszánsz tánc stb. jellemezte. A népek ábrázolása a felszínen, első síkon jelent meg, hiányzott a tartalom, miközben maga az előadásmód egészen kitűnő volt. A székeket, a pálcikákat nagyszerűen és ötletesen használták. A nylon zacskókkal a szereplők nemcsak változatos hangokat hoztak létre, hanem elképesztően sokféle dolgot képesek voltak velük megjeleníteni. A zene kiválasztása és használata is pompás volt. Látható, hogy ebben a mozgásos kifejezésvilágban jártasságot szerzett a csoport, és nagyszerűen érzik benne magukat. Azt sajnáltuk, hogy az az elementáris humor, ami a formákban megjelent, hiányzott az előadás tartalmából. Izgalmas, élvezetes produkciót láttunk, a kísérletezés, az új kifejezőeszközök keresése és alkalmazása a rendezőt dicséri.
Vona Évától nemcsak mint a találkozó főszervezőjéről, hanem mint a nyírbátori Lenszirom csoport vezetőjéről is beszélni kell. A múlt évben – az előadásuk hosszúsága miatt versenyen kívül – egy egészen nagyszerű *Pál utcai fiúk* előadással örvendeztették meg a fesztivál résztvevőit. Idén is készült a csoport. A *Bocsáss meg, madárijesztő* című előadást mutatták be, szintén versenyen kívül. A csoporttól láttunk még egy – teljesen más műfajú – produkciót is. Az *Álmodtál már ilyesmit?* című szerkesztett műsort a gyerekek rémisztő álmairól, az esti lefekvéskor előjövő félelmekről szólt versek segítségével. A mintegy tízperces előadásra az ihletett előadásmód, az igényes versmondás, a mondanivaló pontos ismerete, a komolyság és fegyelem volt jellemző. A változatos térformák mellett a rendező hatásos látványvilágot teremtett fények és leomló leplek segítségével. Mindkét előadáson látszott, hogy nagyon elmélyült és alapos műhelymunka folyik a Lenszirom csoportban, melynek eredményeként izgalmas és szép előadások születnek.
A Kikelet színjátszó csoportot Záhonyban hosszú évek óta eredményesen vezeti Nagy Zsoltné. Az irányításával készült előadások középpontjában mindig az erős és mély érzelmek állnak. (Minden előadás tükrözi a rendezőt, azt, hogy számára mi a fontos a világból, mit akar a csoportjával a külvilág felé közvetíteni. Ez a választás nagyon fontos morális döntés, mely nemcsak a közönség szempontjából, hanem a játszók szempontjából is döntő jelentőségű. Mivel foglalkoznak a próbákon akár hónapokig, miféle erkölcsiséget hordoz az a tartalom, amiről az előadásuk szól, mi és miként épül be cselekvő módon a személyiségükbe? Felelősség ez a javából!) *A kékszemű* című előadást Molnár Ferenc novellájából készítették. Az árvaságra jutott két testvér mesés elemeket tartalmazó, megható története optimista befejezést nyer azzal, hogy a halott anya szerepét átveszi a váratlanul előkerült ikertestvére. Az érzelmes történetet nagyon komolyan és nagy átéléssel adják elő a színjátszók. A főszereplők mellett a többi figura és a jeleneteik is részletesen kidolgozottak, szépek. A tér használata jól segíti a történet elmesélését. Az előadás gyengesége, hogy mivel a szereplők mindent kimondanak, nem hagyják a néző fantáziáját dolgozni. Ez az érzelmességet néha az érzelgősség felé viszi. A szereplők gyönyörűen beszélnek, az előadás bővelkedik szép, meghitt pillanatokban. A látványvilág is pontosan megtervezett, a piros és fekete színek az előadás hangulatát erősítik. Elmélyült színházi műhelymunka eredményeként születhet ilyen előadás.
Nánási Sándor Debrecenben iskolát teremtett. Művészeti vezetői munkájának gyümölcse, hogy idén az általa létrehozott és vezetett Abakusz műhely három produkciója is meghívást kapott a területi találkozóra. Az *UFO* című rendkívül érdekes előadást Nánási Sándor rendezte a nagycsoporttal. Három, szinte különálló történetet látunk. A csoporttal közös improvizációk segítségével készített előadás érdekesen kezdődik. Afféle kalandparkba képzelhetjük magunkat, (cukor)gyógyszereket kell bevennünk, a hátsó bejára-

ton vezetnek be minket, füst és titokzatosság vesz körül. Majd elkezdődik benn a játék: földönkívüli lények fognak kísérletezni földi lakókkal. A következő egység Dávid története, aki pénzért vállalkozik arra, hogy gyógyszerkísérlet alanya legyen. Ennek nyomán látjuk a leépülését, szenvtelen tönkretételét. Harmadik eseménysor a barátnők története. Kiszemelt áldozatukat leitatva megalázó és halálosan veszélyes helyzetbe hozzák. A három szál nem tud szervesen összeállni, alapvetően dramaturgiai gondok miatt. Az előadás ezzel együtt nagyon erős jelenetekből építkezik. Dávid leépülésének drámai ereje van, teljesen megrázza a nézőt. A lányok egymást cikiző, durva jelenete igencsak életszerű. Az előadás részletei, a jelenetek pontosan kidolgozottak és hitelesek. Azt, hogy a produkció nem tud egységes művé válni, kizárólag a dramaturgiai nehézségek okozzák. Az útkeresés, a kísérletező szándék és a megvalósult jelenetek profizmusa mindenképpen dicséretes.
Az Abakusz műhely legfiatalabb, ún. „Kinizsis" csapata adta elő Nánási Anikó és Eperjesi Anikó irányításával *A táncos bárány* című mesét. Fogót játszanak kicsik, ez a keretjáték, majd a kis kupacból előbújik a síró királylány, elkezdődik a mese. A roppant egyszerű történetet hat(!) percben végtelenül kedvesen, természetes színpadi biztonsággal, felszabadultan adják elő. Aranyos ötletek, pl. a bárányok beszéde, a feneken való dobolás stb. teszik még szerethetőbbé az előadást.
Az Abakusz műhely harmadik csapata a pantomim kifejezési eszközeit választotta. A *Leszel a barátom?* című előadást Nánási Alexandra és Rezes Bence rendezte. Egy magányos kisfiúról szól a történet, aki hiába próbál a többiekkel kapcsolatot teremteni, nem fogadják őt el. Mindeközben érdekesen és plasztikusan jelennek meg a figurák, a súlyemelő, a szép hölgy, aki nem fogadja el a virágot, a labdázók elveszik előle a labdát, a kutyás hölgy visszaveszi tőle a kiskutyát, a lufiból is mindenki kap, csak a kisfiú nem. Következik aztán a kötélhúzás, amit az eddig kiközösített fiú segítségével oldanak meg. Ez fordítja meg az eseményeket, beveszik a fiút a közösségbe. A fehér maszkban játszók a fiú befogadását azzal jelzik, hogy az arcukról vesznek le festéket, amivel a fiú arcát bekenik. Számomra a befogadásnak a motivációja, vagyis az, hogy attól veszik be, mert segít győzni, nem eléggé indokolt. Bár ha a manapság elfogadott mentalitást veszem alapul, vagyis azt, hogy akkor fogadunk be valakit, ha az érdekünkben áll, erősen elgondolkodtat. Az előadáson látszott a gondos munka, a pontosan kidolgozott mozdulatokat előadó gyerekek végtelen örömmel és odaadással vettek részt a játékban, ami nagyon fegyelmezett és tudatos munkát követelt tőlük. A választott zene jól szolgálta az előadást.
Az Abakusz műhely három – egymástól teljesen különböző műfajú – előadása izgalmas eseménye volt a fesztiválnak.

4. kép: Három cigány a fa tetején. A siroki Bendegúzok előadása. Rendezte Gál Zoltán.
Kaposi László felvétele

Sirokról szinte minden évben szerepel az országos gálaműsorban előadás. Idén a területi találkozón Nyírbátorban két aranyérmes csoportjuk is szerepelt. A hetedikesek Rajnavölgyi Vilmos vezetésével az *Okoty ember a mi vajdánk* című történetfüzért adták elő. A zömében roma gyerekekből álló hetedikesek a cigányok furfangosságáról, góbéságáról szóltak megkapó kedvességgel és humorral. A rövid történeteket laza füzérbe szedték, mindegyikben az életerő, a jókedv, a kedvesség dominált. A rendező rendkívül ügyesen oldotta meg a dramaturgiai problémákat, a vízbeesett Hold adott keretet a játéknak. A különálló történetek önmagukban is megéltek, erősen hatottak. Emlékezetes maradt az apjuk örökségéért vetélkedő gyerekek esete, akik a vándorútjukról visszatérve el akarják nyerni a jussukat, de az apjuk jól megtréfálja őket, vagy a pipogya férj esete a harcias asszonnyal. Elementáris erő, sodró jókedv, kirobbanó energia jellemezte az előadást. Nagyon jó élmény volt. Rajnavölgyi Vilmos rendező-pedagógus immár több évtizede nagyszerű munkát végez a siroki iskolában.
A sirokiak másik csapata, az ötödikesek egy mesét játszott el. Gál Zoltán készített egy nyúlfarknyi cigány meséből előadásra alkalmas szövegkönyvet, amit aztán a csapatával életre keltett. A *Három cigány a fa tetején* című játék az idei évad egyik legnagyszerűbb előadása volt számomra. A klasszikus dramaturgiát követi a kezdés, cigánytelepen vagyunk, nagy élet zajlik, ám egyszer csak egyiküknek elege lesz a teknővájásból, lavórfoltozásból, fellázad és elindul szerencsét próbálni, vele megy két társa is. A történet során aztán eljutnak a hegyhez, és rajta a fához, amiről a mennyországba akarnak jutni. A különböző kalandokon keresztülmenve szerencsésen visszajutnak majd az otthonukba, a társaikhoz, a telepre. Lenyűgöző volt számomra az előadás profizmusa, ahogyan a rendező ilyen játékra, előadásra képessé tett ötödikes gyerekeket. A térszervezés, az elszabadult ló elfogása, aztán a lepedőkben megjelenített nyáj, ami majd a hegy tetején bárányfelhővé változik, a létra-fa, amire próbálja magát felküzdeni a három vándor a mennyországot remélve, mind nagyszerű színházi ötlet. A vágyaik pedig szívbemarkolóak. Mit is vennének, ha gazdagok lennének! Egyikük a sok pénzből ruhát venne az asszonynak, másikuk meg sok pörköltet enne! Gyönyörű képeket láttunk az előadásban, életkedv, derű és nagyon szemérmes líra hatotta át a produkciót. Egy beszámoló soha nem tudja azt érzékeltetni, milyen is volt egy előadás. Kívánom, hogy minél többen megismerjék ezt az igazi színházi élményt nyújtó játékot!
A közönség pontosan megmérte az előadásokat –teljesen megbízhatóan, szűnni nem akaró tapssal díjazták a kiemelkedő produkciókat. A jó előadást a gyerekközönség biztos ízléssel felismeri, és hálás érte épp úgy, mint a felnőttek.
Az országos rendezvény műsorfüzetében már megjelent *(és lapunk 27. oldalán is olvasható – A szerk.)* az a véleményem, hogy az idei regionális találkozókon olyan előadásokat láttunk, amelyek néhány éve biztosan bejutottak volna az országos gálaműsorba. A mostani beszámolóm végére érve ezt határozottan állítom, mind a három általam megtekintett területi találkozón kiemelkedő színvonalú előadásokat láthattam. Profi amatőröket. Jó lenne nem gondolni arra, mennyire nem figyel rájuk a közvélemény, mennyire nem becsülik meg a munkájukat, mennyire hálátlan, kínokkal és örömökkel teli életformát választottak.
Köszönet érte.

Szakall Judit

Gyula

Délkelet-magyarországi bemutató, 2010. május 14-15.

Nagyon vártam a Weöres Sándor Országos Gyermekszínjátszó Találkozó regionális bemutatóját, amelyet négy megye, Bács-Kiskun, Békés, Jász-Nagykun-Szolnok és Csongrád megye aranyokleveles produkcióit meghívva rendeztek Gyulán, a Művelődési Központban (Gyulai Kulturális és Rendezvényszervező Nonprofit Kft). Vártam, mert itt csupa arany minősítésű produkció kapott meghívást, és azért is, mert két megyei találkozón én is részt vettem, így az előadások jó részét már másodszorra nézhettem meg.
Egy gyermekszínjátszó csoport előadása mindig egy folyamat része, ami azt is jelentheti, hogy a bemutató idejére épp elkészült munka a következő hónapra beérik, ugyanakkor az a veszély is fennáll, hogy a kész produkciót a szereplők megunják, már nem izgalmas, hiszen egyszer már nyertek vele. Ilyenkor az előadás ritmusában, dinamikájában lehet érezni, hogy bizony elfáradtak a játszók, és talán egy kicsit a rendező is. Természetesen vannak pedagógusi-rendezői technikák a produkciók életben tartására, sok múlik a csoport belső szabályain, mindent fel lehet pörgetni, és bármikor akadhat olyan helyzet, hogy egy adott előadás éppen aznap nem fut jól.
Tudjuk, hogy a csoportokban végzett munka eredményét nem csak a megyei találkozókon vagy más bemutatókon lehet mérni – sokkal fontosabb, hogy a gyerekek a próbákról, az egész éves munkából mit visznek magukkal. Vagy éppen jövőre is beiratkoznak-e a színjátszó csoportba, avagy fölnőtt életük során kinek segít a csoportban végzett munka emléke, tapasztalata, kinek nem.

5. kép: Gyulán gazdag kiegészítő-szórakoztató programot kaptak a regionális bemutató résztvevői.
Rusznyák Csaba felvétele

Így a Gyulán, 2010. május 14-én és 15-én látott előadások értékelésekor csak töredékes beszámolóra vállalkoznék, hiszen nem tudhatom, hogy melyik csoportvezetőnek hány lelket sikerült megmentenie ebben az évben, mennyire lettek felszabadultak, kiket nyitott ki a színházi munka, hányan tanultak meg beszélni, mozogni a színpadon. Kicsit még továbbmenve, vajon hányan vettek, vesznek kezükbe könyvet azért, mert a csoportvezető tanáruk ajánlotta, vagy épp azért, mert foglalkoztak vele, olvastak belőle, szóba került a próbák során. Hányan hallgattak meg egy dalt azért, mert a csoportban közösen meghallgatva élmény volt, s ezért az aktuális „menő” számok mellé bekerülhetett az MP3 lejátszó daltárába valami más, komolyabb, szokatlan zene is…

Kiállításon

A Kisújszállásról érkezett Kopár Szik Sarjai (csoportvezető Rázsó Katalin) a magyar őstörténet fontos mondáját, Hunor és Magyar történetét vitte be egy múzeumlátogatás keretjátékába, ahol a gyerekek maguk is szereplő, cselekvő részesei lettek a történetnek. A játék sok koreografált mozgással, diákos humorral örvendeztette meg a nézőket.

A keretjáték használata mindig felveti annak a problémáját, hogy milyen viszony van a keretet játszók, jelen esetben az osztálykirándulás szereplői és az eljátszott történet között. A Rege a csodaszarvas szövegére épülő játékban két jelmezes pár hozta az őstörténet világát, míg a többiek a múzeumlátogatók szerepében mai ruhában voltak, s a jelmezes szereplőkkel együtt mutatták be az ősök életét.

A tánc beépítése a játékba is bevett szokás mostanában, hiszen így az egész csoportot meg lehet mozgatni, a feladattal helyzetbe lehet hozni az ügyes táncos lányokat. Néha egy jól megválasztott zene nem csak a produkció, hanem a csoport közös zenéjévé, emlékévé válhat. Fontos kérdés, hogy a produkcióba épített tánc mennyire tölt be dramaturgiai szerepet, s válik az előadás színpadi világának szerves részévé…

Főzzünk kalamászt!

A kisújszállási Palánták, Oláhné Horváth Ibolya vezetésével, kalamászt főztek, bemutatva a kisiskolásokkal végzett alapozó munka számos fontos területét. Az érzékszervi fejlesztés, a színpadi beszéd, a ritmusjátékok kapták az igazi főszerepet a példásan rendbe állított játéksorban. A gyerekek akkora lendülettel vettek részt a játékban, hogy érzésem szerint még legalább egy félóráig tudták volna mondani az év közben tanult verseket, mondókákat. Egy jól megválasztott eszköz, a kosár változatos felhasználása is azt mutatta, hogy a csoport, vezetőjével együtt, jól és biztosan mozog a hagyomány és a játék világában.

Nőjenek rám egyszerű szárnyak!
A Dávodról érkezett Klágya színjátszó csoport verses összeállítással érkezett. Kortárs költők verseit dolgozták fel Varró Dánieltől Tamás Menyhértig. Horkics Erika rendező vezetésével tették mindezt erővel, remek beszédtechnikai alapokkal, jól felépített képekkel. Meséltek, de nem csak az őket éppen foglalkoztató dolgokról, hanem arról is, amit egy felnőtt költő vagy egy felnőtt csoportvezető tud közvetíteni a saját életéből, hogy vannak dolgok, amelyeket bizony ki kell várni, és a cselekvő napokat, cselekvő éveket pedig ki kell érdemelni.
Fontos, hogy a versmondás, versolvasás része legyen a színjátszó csoport munkájának. A dávodiak kirándulása a versek világába nem csak műhelygyakorlatként volt érvényes, hanem képi világában, jelképeiben sokszor színházi élményt is jelentett.

Hamupipőke – egy kicsit másképp
A bajai Nagy-Duna színjátszó csoport Szlavikovics Ferencné vezetésével ezúttal Hamupipőke meséjét játszotta el. Ez a produkció megmutatta, hogyan lehet gyerekekhez, főleg kiskamaszokhoz közel hozni egy klasszikus mesét. A remek karakterek és az átgondolt dramatizálás során fokozatosan jutott el Hamupipőke a szolgaságig. A játék a két szülő társkeresésével indul, ezt követi az apa elbúcsúzása a családtól, s a nővérek a mostohával átveszik az uralmat. A játék világát kiegészítik a Hamupipőkét segítő holdfénytündérek, valamint a mostoha háztartásából érkezett aranyos koszmanók, akik addig mesterkednek, míg a „boldog vég” mégiscsak bekövetkezik.
A mai gyerekeknek gyakran *ciki* mesét játszani, de ha a csoport (a vezetőjével) talál számára érvényes szempontot, nézőpontot, akkor kiderülhet, hogy klasszikus történeteinkben bőségesen találhatunk izgalmas színészi, dramaturgiai, rendezői feladatot.

Hattyúfeleség
Ki miért jár színjátszó csoportba? Higgyük el, van, akit a jelmezek varázsolnak el, s ez minden bizonnyal így lehetett a szeghalmi művészeti iskola Lángocskák csoportjánál (vezetőjük Pándiné Csajági Mária), ahol a tündérek mellett a tavirózsák is csodálatos jelmezt kaptak. Köszönet a gondos szülői kezeknek, hiszen ezáltal lett a *Hattyúfeleség* mesének különleges színpadi világa, s ezt már a megyei találkozón is kiemeltük. Mindezt kiegészíti az élő furulyazene, és közben sokat javultak a színpadi párbeszédek is. A szegény legény már sokkal jobban figyelt az öreg anyókára, s a feleségére is. Ám hiába minden figyelem, a lányka, ahogy a lányok általában, ismét csak, huss, megint megszökött a hattyúruhával!

Az ördög darálója
A szabadszállásiak csoportvezetője Török László (Dafti) volt talán a leginkább elkeseredve a szakmai beszélgetésen a mai gyerekek világán. Nem az előadás miatt, hanem azon, hogy milyen intenzitással élik meg a tizenévesek hétköznapjaikat. Nincsenek jelen, nem vesznek részt a saját életükben – ezt kell megtanulni, megtanítani a színjátszó csoportban a színpadi létezéssel. Hogy ez a Lajtorjásoknak sikerült, ékesen bizonyítja *Az ördög darálója* című előadás, amely Banga Ferenc és Parti Nagy Lajos Pecsenyehattyúk és más történetek című könyvének három meséjét dolgozta fel. Itt jöttem rá, hogy menyire fontos, mit vesz le a polcról a csoportvezető, hogy mit olvas, mit közvetít, és mivel foglalkozik a csoportjával. A szabadszállási színjátszók kivételezett helyzetben vannak, hiszen nem csak egy erős, színpadi képekben gondolkodó mestert, hanem míves és szép alapanyagot, nyelvi közeget is kaptak az előadáshoz. Ebből jött létre egy történethármas, amely a regionális találkozóra lett igazán kész. A mesélő kalapos alak szinte varázslóként kíséri végig a történeteket, közvetít, figyel, összeköt és ügyel a színpadon. Felvezetésében három mesét láthatunk. Elsőként a saját hangját kereső legényről szóló indián mesét, majd a mindent járó malmocska tanulságos történetének finn változatát, végül egy újgörög történetet az egérapáról, aki méltó feleséget keres lányának, s a végén kiderül, hogy a legjobb, ha mindenki saját magához hasonló párt keres.

Dzsoni és Árnika
Hodován Péter „kincskeresői” Dusnokról ezúttal Lázár Ervin mesét hoztak. Dzsoni és Árnika története egyszerre szól a kamaszszerelemről és az egymásért kiálló párról. Világos, letisztult színpadi képeket láthattunk, egységes jelrendszerbe foglalva. Szívvel, lélekkel, nagy szakmai felkészültséggel és alázattal dolgoztak. Milyen fontos, hogy mikor ki lesz a kacsa és ki változik vissza cselekvő emberré! Menekülésekor minden képben megjelenik a boszorkány is, jelezve hatalmát és azt, hogy a szerelmeseket elszakító erő mindig jelen van. Az előadásnak erős eleme az élő zene, valamint az egymásra figyelő, egymást kísérő tekintetek.

6. kép: Dzsoni, Árnika és a Százarcú. A dusnoki Kincskereső Kölykök előadása. Rendezte Hodován Péter.
Kaposi László felvétele

Több előadásban is megjelent, hogy teljes jelmezt csak egy két fontosabb szereplő viselt, a többiek „játszóruhában" vagy a csoport egyenpólójában voltak. A póló így vált jelmezzé, egyben a csoport jelképévé, a szünetekben is megkülönböztethetővé téve a játszókat. Az ebédlő előtti színes forgatagban (lila, fekete, narancssárga, kék, fehér stb.) nem csak a csoport székhelye, hanem néha az előadás címe, vagy a csoport jelmondata is üzent, a dusnokiak pólóján talán az egész gyermekszínjátszó mozgalom opcionális mottójával: „Az igazi kincs benned van".

Apám hitte

A felsőszentiváni Kísérleti Színpad Kalmár János vezetésével Urbán Gyula Családi vadászat című balladáját dolgozta fel. Mindegyik előadásban voltak fontos mondatok, amelyeket nézőként magammal viszek. Úgy érzem, hogy ennek az előadásnak valamennyi mondata ilyen.

Lila-fehér világban kezdődik a játék. Egy stadion lelátóján, a szurkolótábor mélyén egy apa a gyermekeivel beszélget. Szokásos vasárnapi elfoglaltság – lehetett a hetvenes években, tegyük hozzá –, de ez a világ itt is csak idilli kiindulópont. A gyerekek – mint a Cantata Profana fiai – eltávolodnak apjuktól, elvadulnak, vadállattá változnak. Apjuk hiába keresi, keríti őket, visszafordítani már nem tudja a tigrissé változott fiait, akik megtámadják apjukat és végeznek vele. Mint egy távol-keleti harci eposz, úgy kerülik egymást a szereplők, fehér kendővel fejükön, lila-fehérben, s közben visszhangzik bennünk egy-egy mondat. „Hogy világít minden ablak – férfi nélkül nem maradhat…" Nagy és komoly vállalás, és a feladathoz fel tudott nőni a csoport is. Remegő szemekkel ültünk a nézőtéren, s vártuk a feloldást – egy Zorán dalt kaptunk, apánk és minden apa hitéről – búcsúzóul.

Prücsök…

A Szín-lelők Kecskemétről (csoportvezetőjük Sz. Kulcsár Gabriella) egy Benedek Elek mesét dolgoztak fel, tettek át mai környezetbe. A némafilmes bevezető után megtudhatjuk, hogy Prücsök János asztalosnak nincs munkája, az állást hirdetőknél reménytelenül próbálkozik, sehová sem veszik fel. Ezt követi a nagy ötlet, a megélhetési bűnözés: lopjuk el a polgármester autóját és találjuk meg jó pénzért. Együtt nevetünk a történeten, amely akár egy bulvárlap hasábjain is megszülethetett volna. A média torz tükrében, a reklámok agymosásán keresztül remek karaktereket mutat a csoport, s nézhetjük az Ultra mosópor-reklámot némi bűnügyi műsorral, „Barbie-sóval" keverve. A játék második fele a király helyett a helyi mffiavezér otthonába viszi el hősünket, aki a feladat meghatározása után háttérbe vonul, hiszen ő a csoport legkisebb és legaranyosabb szereplője. Vagy megtalálják a gyűrűt, vagy kampec – s természetesen,

7. kép: Prücsök (az átverés vígjátéka két részben, avagy a fagyi visszanyal). A kecskeméti Szín-lelők előadása. Rendezte Sz. Kulcsár Gabriella. *Kaposi László felvétele*

mint a mesében, itt is elnyeri a főhős méltó jutalmát, miközben a csoporttal együtt mindannyian sejtjük a nézőtéren, hogy mindez egyáltalán nem áll olyan messze a valóságtól.

A három kívánság (Dévaványáról)

A Dévaványáról érkezett Elevenek, akik nem csak az izgékonyság, hanem talán a csoportlétszám miatt is választották ezt a nevet, hamar megtalálták a meséhez vezető utat. Egy művészeti iskola mindennapjai a keretjáték, és ez végigkíséri az egész előadást, hiszen folyamatosan visszatér a félévi vizsga. A játék vitával indul (jaj, jaj, jaj, mit játsszunk a vizsgán?), majd a csoport hipnotikus állapotba kerül, s hirtelen megjelenik két jelmezbe öltözött figura, tájszólásban pörölve egymással. A játék minimális eszköze egy nagy vájling (van-e ki e nevet nem ismeri?), ebbe rakja bele az asszony a kolbászt, amit elsőre megkíván. Egy színjátszó fiú jelenik meg a kolbász szerepében, nagy-nagy átéléssel ő kapaszkodik fel a férj hátára, megfogva az orrát, ezzel jelezve, hogy bizony odanőtt.
Jókedvű, ízes beszédű játékuk a két figura (főképp az asszony) mókázására, valamint a csoport együttes játékára épül.

A kis herceg

Klasszikus művet színpadra állítani mindenképpen kihívás. Akkor is, ha most találkoznak vele először a gyerekek, akkor is, ha már jól ismerik a történetet – jusson eszünkbe bizonyos költői versenyek unalmas feldolgozása. Hiszen hiába tudunk mindent a figurákról, kell, hogy legyen valami, ami a történetet színpadon is összetartja. Ezt az összetartó erőt találták meg a Tiszagyendáról érkezett Szélfogók a vizualitásban. Szekrényesné Juhász Mária rendezésében az egyes képeket elől, a színpadi függöny síkjában felemelt és leengedett saját függönyanyaggal választották el. Az így kialakított „lepedőszínház" mögött nem csupán a figurákat lehetett gyorsan kicserélni, hanem a háttérben kifeszített vásznakat is, ezáltal teremtve minden jelenetnek új, izgalmas képi világot. A rózsa és a kisherceg történetét játszották el az utazással, a róka szelídítésével és a kígyóval, jó érzékkel kihagyva a kerettörténetet az íróval és a hozzá kapcsolódó jól ismert mondatokkal. A megyei találkozó után a produkció fejlődött, a képi világ színesedett, az egész letisztultabb, követhetőbb lett – még azok számára is, akik most találkoztak először a történettel.

Kamasz(ság)ok

A dévaványaiak két produkcióval vettek részt a regionális találkozón, nem véletlenül. A Ványai Művészeti Csoport, amelynek szintén Boldis Julianna a vezetője, *kAmAsZ(sÁg)Ok* című előadásával igazi diák-

humorral és öniróniával átitatott etűdjátékot készített a kamaszok mindennapi problémáiról. A jó ritmusú, követhető dramaturgiájú előadás nem közhelyesen szólt a mindennapi helyzetekről. Megismerkedtünk Nusikával, a reménytelen szerelmes Köpcsi Dezsővel, konfliktushelyzetekkel, a moziban mindig izzadó tenyerekkel, és őszinte mondatokkal, amelyek nem tudnak és akarnak többet elárulni a kamaszok éléből, mint amennyit a csoport jelen állapotában felvállalni képes.

Momo

Szegedről érkezett a *Momo* című előadás, melyben a Százszorszép Gyerekház Grimaszk csoportja, Kulik Szilvia vezetésével, az időről, az egymásra figyelésről és a kapcsolatokról mesélt. A többféle színházi stílust felvonultató előadásban megjelent a beépített szereplős közönségjáték, a mozgásszínház és a hagyományos színjátszás is. A játékban használt színes kendőkkel pedig nem csak táncoltak, hanem gyógyítottak, és ha kellett, új életet adtak a varázslatos történet főszereplőjének. Helyenként a Mátrix képi világát idéző előadás napszemüveges, szürke alakjai ellopják az emberek idejét, s nem lesz idejük se egymásra, se a gyerekeikre, még önmagukra se, mert csak és kizárólag a munkájuknak élnek. A vízió lehetősége természetesen ott szerepel mai életünkben is. Védekezzünk ellene Lázár Ervin szavait idézve: vassal, vérrel, vencsellővel, és tegyük hozzá: színházzal, közösségi élettel, párbeszéddel… és forró csokival.

A három kívánság (Szegedről)

Aranyos játékot hoztak a Cimborák Szegedről (csoportvezetőjük Lovai Ágota). Mesefeldolgozásuk egy esküvővel indul, ahol összeadják az embert és az asszonyt, majd eljátsszák, hogyan találkozik a férj az erdei tündérrel, s hogyan jut a három kívánság ajándékához. Játékukban főleg a mesében lévő lendület, a népi alakoskodásból kiinduló humor érvényesült. Ehhez sok szép színpadi elemet építettek a mesébe: ilyen volt a cica átalakulása a kapufélfából, vagy az ördög-angyal játék az asszony fejében lejátszódó gondolatok megjelenítésével.

Az alapvetően kétszereplős játékot jól egészítette ki a csoport egy középre tett formációval, mely egyszerre volt tűzhely és varázslóhely is, hiszen innen varázsolódott ki a kolbász, a tükör, és minden szükséges kellék.

Gombaháború

Ez az előadás ezüstösként került a kecskeméti találkozóról a regionális bemutatóra. Nagyon örültem neki, hiszen bepillantást engedett az Orbán Edit vezette kecskeméti Katonások műhelytitkaiba. Egy kezdő diákszínpad első színpadi szereplése volt ez az előadás, az a fajta „jégtörő játék”, amely leginkább a következő gimnáziumi évek munkájának előkészítője lehet. A 14 év körüli kamaszok a *Gombaháború* című előadásban Lev és Alekszej Tolsztoj állatmeséit dolgozták fel. A csoport tagjai felszabadultan mertek lovak, kacsák, farkasok és mindenféle állatok lenni, hogy a mesék és a mesékben rejlő tanulság megjelenhessen a színpadon. Céljuk az volt, hogy mozgásban, beszédtechnikában, színpadi fegyelemben, játékbátorságban, csapatmunkában előre lépjenek, s ezen kritériumoknak az előadás minden szempontból megfelelt.

Zsűrizésről és zárásról

A gitáros csoportvezetők (Dafti, Kalmár János és Hodován Péter) a regionális találkozó második napját (és előtte már az egész kecskeméti megyei találkozót) végigjátszották a szünetekben. Énekeltek, hangulatot teremtettek, tanítottak. Köszönet érte. A regionális találkozó első napján (és a szarvasi megyei bemutatón) kvízmestert hívtak a szervezők, aki találós kérdésekkel, feladványokkal múlatta az időt, a gyerekek pedig szorgalmasan gyűjtötték az ajándékokat.

A szakmai beszélgetésekben, amelyekben részem volt, látott előadások színpadi értékelésén túl előkerült a mai gyerekek problémáitól kezdve a csoportösszetételig, a fenntartó szerepéig sok minden. Fontos a párbeszéd, de az is fontos, és ez minden találkozóra érvényes, hogy a szakmai beszélgetés, értékelés olyan legyen, amiből tanácsot visz el a csoportvezető és nem kioktatást, pontos mondatokat és nem egy-egy félreértett szót. Jusson el hozzá az értékelés vagy éppen a minősítés indoklása, mert e nélkül úgy gondolom, hogy épp azt a tömegbázist veszítjük el, akik ebben ezüst vagy éppen bronz oklevelekkel évek óta jelen vannak az ország gyermekszínjátszó életében.

Fontos találkozó volt a gyulai, pontosabban fogalmazva nem csak a csoportok, hanem a szervezők is nagyon komolyan vették. Köszönet érte. A figyelem, az egymásra figyelés a színpadon, csoporton belül kötelező. Ennek híján nincs színjáték. Nagyon jó azt érezni, hogy ezen a találkozón a szervezők figyeltek a csoportokra, a csoportvezetőkre is. Szerencsére idén nekem ilyen találkozókban volt részem. Mert a színjátszó gyerekeknek, kamaszoknak, felnőtteknek szükségük van a támogatásra, hogy még sok cselekvő percük, cselekvő évük legyen, és ez természetesen nem csak a színpadi életünkre érvényes.

Körömi Gábor

Balassagyarmat

Közép-magyarországi bemutató, 2010. május 15.

Balassagyarmat adott otthont a Közép-magyarországi regionális találkozónak, ahol Pest, Nógrád és Komárom-Esztergom megye legjobbjainak bemutatóira kerülhetett sor. A szervezők ezúttal is kitettek magukért. A találkozó ebéd után kezdődött, tizenhárom előadást láthattunk. A gyerekek választhattak az előadások megtekintése és az előtérben szervezett játékok között, de így is folyamatosan szinte teltház előtt játszhattak a csoportok. Este a gyerekeket közös játékkal szórakoztatta a Merende műhely.

Érdekessége volt a találkozónak, hogy a látott előadások fele szerkesztett játék, három kifordított klasszikus mese, és három vidám humorra építő történet.

Az előadások sorát Cs. Szerémi Andrea csoportja, a Szécsényből érkező Fébé nyitotta *A víz* című szerkesztett játékával. Előadásuk rendkívül izgalmas témát dolgoz fel versekkel, képekkel, zenékkel. Az ének-zene tanár csoportvezető munkája, a finomságra, harmóniára törekvés mind az összeállításban, mind a gyerekek versmondásában és éneklésében egyértelműen érződik. Tiszta, szép hangok, finom mozgások, lágy képek. Gyönyörű képekkel, harmóniákkal andalítanak el bennünket, mintha lágyan ringó csónakban ülnénk. Az előadásnak ez az érdeme egyben a legnagyobb hibája is, hiszen éppoly lágy és lassú akkor is, amikor a víz szennyezéséről, tönkretételéről szóló szövegeket hallunk. Emiatt monotonná, egyhangúvá válik az előadás, nincs építkezés, nincs ív. Rövidesen a néző nem tud már a szövegekre sem figyelni, egyfajta folyamatos ringatózásban tartja a produkció, kikapcsol, mintegy relaxációs állapotot idéz elő. Ezt segítette a képek, mozgások finomsága, lassúsága, visszafogottsága, a halványkék árnyalatok használata is. Pedig a víz, főként az utóbbi hónapokban, hatalmas erejéről is tanúságot tett – igazán izgalmas előadássá lehetett volna formálni az ötletet. A gyerekek munkáján látszik az odafigyelés, az elkötelezettség egymás és a vezetőjük iránt. Sugárzik belőlük a közlésvágy, hát hagyni kell őket, hogy mondják a magukét: ne csak a napos oldalt, de ellenpontként az árnyoldalt is úgy, ahogyan az van, kegyetlenül, pusztítóan, hogy aztán érvényesülhessen az éltető, a harmónia.

Andi Színjátszói következtek (Garamvölgyi Andrea vezetésével Szécsényből), Hófehérke-ellenmeséjükkel *(Hófehér-k-e-gyetlen meséje)***.** Érdekessége a napnak, hogy két klasszikus mese kicsavarását is láthattuk, ez volt az első. Az előadást már a megyei találkozó alkalmával is én zsűriztem. Fontosnak tartom itt megjegyezni, hogy egy-egy előadás sikere az adott nap közönségén is nagyban múlik. Ezt az előadást, a figurákat, a vicceket, sokkal jobban vette első alkalommal a megyei találkozó közönsége. Ezt a játszók is érezték, és visszahatott rájuk. Az első poénok nem ültek igazán, ettől aztán ők is görcsösekké, halványabbá váltak, megakadályozva, hogy átjöjjön az előadás. Sajnos abba a hibába estek, amit a „műfaj" sokszor előidéz, hogy sem a megoldásaik, sem a poénok nem egyenletesek. Ezen a napon mindez erőteljesen érződött. Veszélyes kifordítani egy mesét, ha csupán annyi a célunk, hogy az eszünkbe jutó ötleteket, vicceket elsüssük benne. Ennél több kell, főként egy mindenki által ismert, sőt, talán a legismertebb mese esetében. Kell, hogy az előadásunkat a kifacsarással megmutatható mondanivaló mint dramaturgiai sorvezető vezérelje, vagy ha ezt nem kívánjuk, akkor a kifacsarás miként jének, az ötletnek kell nagyon erősnek, egyedinek lenni. E nélkül az eredeti mesedramaturgiát ugyan szétbombázzuk, de nem teremtünk helyette semmi érvényeset. A csapat a szükséges képességek birtokában volt, ezt bizonyítja a klasszikus tükörjelenet, amit ilyen szellemesen, a csoport (játszók) adottságait ennyire jól kiaknázó megoldással az elmúlt tizenöt évben biztosan nem láttam. Ki kell emeljek még valamit, ami lenyűgöző a csoport munkájában: van bennük valami plusz, az alázat a színpad, a többiek játéka iránt. Szerephez alig jutó, egyébként tehetséges gyerekek magától értetődő természetességgel kezelik, hogy ők ebben a játékban most éppen háttérben vannak, sőt pontosan, tisztán szolgálják ki a játszó társaikat. Ez a csoport közösségi válásának, a csoportvezető munkájának, kapcsolatuk minőségének ékes bizonyítéka.

Kovács Éva vezetésével léptek színpadra az Erdőkerülők (Erdőkertes), *Meseszál* című történetükkel. Vidám, a színpadot természetes közegként, játéktérként kezelni tudó, és akaró apróságok. A székely népmeséket egy kerettörténet köti össze. Egy hisztériás uralkodó rángatja alattvalóit, fenyeget, parancsol, semmi sem jó neki. Unatkozik, mesét akar. Hát kap, de itt is a fenyegetés állít tétet a játéknak, hiszen ha nem tetszik a mese, a mesélő büntetésben részesül. Igazán izgalmas mesék, pontos egyszerű, letisztult játék, a gyors szerepfelvételekkel, szerepváltásokkal. Remekül használják a gyerekek és a rendező a textileket a szereplők, a helyszínek megteremtésére, házat, mezőt, asszonyt, urat, ekéket formálnak másodpercek leforgása alatt. Értik és élvezik a játékot. Egy hiányérzetem maradt azonban az előadás láttán. Hamar rájövünk, hogy a mesék nem fognak tetszeni, és hogy a játék egy végső felismerésig zajlik majd. Innen kezdve a nézőt az kezdi foglalkoztatni, hogy milyen (egyre szörnyűségesebb) véget fog érni a megbukott mesélő, illetve mi lesz az a pont, az a mesei mondanivaló, felismerés, ami meghozza majd a változást. Ezzel a fokozással, és a felismerés felé irányuló történetfűzéssel maradt adós a rendező.

Az első blokkot Nagy Gábor Tardosi nyolcadikosai zárták *Cinderella (Hamupipőke)* történetükkel. Ez volt a nap második kifacsart meséje. Az előadás ígéretesen indul. Ötletesen, találóan idézi elénk a Kex együttes Család című dalával a „régen volt" teljes életet. Remekül növelik a feszültséget a dal folyamatos rövidülésével, felgyorsítva az eseményeket, megszaggatva a sorokat, éreztették a nézővel, hogyan megy tönkre minden, hogyan hullik szilánkjaira, majd az emlékek is hogyan fakulnak, az új helyzetbe való belefásulás eredményeképpen. Nagyon izgalmas formát kínálnak fel, sűrítéses játékstílust. A többletjelentést mi magunk tesszük hozzá, saját élményeinkből, mindez megmozgatja az érzelmeinket. Sajnos itt váltás történik, és ennél jóval egyszerűbb és kevéssé értékes játékot kapunk, ahol az angolul beszélésre, tábortűzi szintű poénokra épül a játék. Biztos vagyok benne, hogy rengeteg improvizálás eredményeképpen alakult ki a történetfüzér, hogy sok vidám, önfeledt pillanat kísérte a készítés folyamatát. Sajnálom azonban, hogy a rendezőnek nem volt szíve kihajigálni azokat az elemeket, amelyek az előadás hullámzó színvonalát eredményezték. Nem volt talán kedve elrontani a gyerekek örömteli játékát, és rájuk erőltetni egy formalistább játékot, mint a fönt említett kezdés, amely az előadás során is elő-elő bukkan (megalázás a lencsével), s amellyel a rendező és a csoport is biztos kézzel bánik – és ami színpadilag értékesebb.
A szünetet követő második blokkban négy szerkesztett játékot láthattunk. Elsőként a Fóti kisfiókák *Zümmögő* című előadását, amelyet Kovács Éva szerkesztett Nagy Bandó András verseiből. A verscsokrot vidáman, játékosan, a nehéz eszközrendszerrel ügyesen, fegyelmezetten játszó gyerekek tolmácsolásában láttuk. Kovács Évának ez a csoportja is igazolta: a fegyelmezett és koncentrált munkára, a gyakran bonyolult térformák alkalmazására épülő, pontosságot igénylő játékot úgy képes elérni tanítványainál, hogy közben nem vész ki belőlük a játékosság; a játék, a megmutatkozás öröme sugárzik az arcokról. A versek színpadi megszólaltatását segítő ötletek nem voltak minden esetben értékesek és érdekesek, így a szúnyog-dalra, mintha elfogyott volna az energia, pedig néhány egyszerű gyakorlattal ezek a gyerekek bizonyára fergeteges játékot képesek varázsolni a szúnyog-vadászatból. Lehet, ennek az az oka, hogy egy kellékhasználatra-térszervezésre vonatkozó ötletet igyekeztek végigvinni az előadáson, mintegy felfűzve rá a verseket: a gyerekek közt kifeszített gumiszálakkal formálták a teret, alakították a kapcsolatokat. Az eszköz használata, a szálak egymás alatt-felett átvezetése, átbújás, átlépés igen fegyelmezett játékot követelt. Érzésem szerint néhol el kellett volna engedni az ötletet és a gumiszalagot, mert így erőltetetté, öncélúvá vált az alkalmazása; nem szolgálta többé az előadást. Ennek a térforma-ötletnek nem használt a megemelt színpad és lapos nézőtér sem. Ahhoz, hogy jól érvényesüljenek a rendező képei, kissé fölülről lett volna jó rátekinteni a színpadra.
A második előadás, *Pimpalin köpenye,* a Mikolasek Zsófia által vezetett komáromi Délibáb-színház előadása volt, Mosonyi Alíz Boltosmeséiből. Az eredetileg a hangszerek bemutatását is célzó előadás izgalmas, ötletes mesei szálat választ. Pimpalin, a hatalmas köpenyes (tényleg lenyűgözően hatalmas) bohóc-varázsló napját kísérhetjük végig, ahogy járja a várost, a boltokat, ahogy el-elvonul a muzsika világába, de sehol sem lel nyugalomra, megbékélésre. A repetitív szerkezetnek általános hibájává válhat (amit a csoportnak nem sikerült kivédenie) a kiszámíthatóság, az unalmassá válás, amikor azt számolja a néző, hogy mikor érünk a sor végére, mikor mutattuk be az összes színpadra készített hangszert. Sajnos ez történt a Délibábosokkal is. Szép, érzékenyen ható képekkel dolgoznak, az éppen szereplő gyerekeket fénykör emeli ki a színpadból – kár, hogy rontja az élményt a suta térkezelés, hogy pl. a fénykörön kívülre tervezett átállás a fénybe csúszik. Nem elég az érdeklődés fenntartására az izgalmas ötletek várása, valamiféle feszültségfokozásra lenne szükség, hogy akarjam tudni, mi történhet még a főhőssel. Végigkíséri a játékot egy klasszikus, színes selyemjelmezbe öltöztetett bohóc, aki mintegy játékmester szeretné irányítani az eseményeket, a rendező szándéka szerint, azonban olyan mértékben elüt a többi játszótól öltözéke és játékstílusa is, hogy csak végig „lifeg" az előadáson. Ezzel együtt fontosnak tartom, hogy ha zeneiskolás, zenélni tudó gyermekeink vannak a csoportban, akkor teremtsük meg a lehetőséget a kibontakozásra ezen a téren is, hiszen az élő zene színesítheti a játékunkat, képes követni a játék ütemét, befolyásolni tudja hangulatát, vezeti a játszókat, mivel közvetlenül a színpadi légkörre reagál, ellentétben a (konzerv) gépzenével.
A tatabányai Körbe Színpad előadása következett, a Meleg Gábor rendezte szerelmes versösszeállítás, *Love story, avagy fiúk, lányok, figyelem!* címmel. A játékot szervezi, a teret rendezi náluk egyetlen díszletelemük, a hatalmasra nőtt láda, amelynek mérete igazán az előadás végén nyer értelmet. Improvizációra épülő játék, önmagunkról, sutaságunkról a szerelem terén. Olyan témáról szól az előadás, amiről ez a korosztály gondolkodik, ami foglalkoztatja, ami meghatározza mindennapjaikat, de amiről beszélni még nem tudnak. Ahhoz már visszatekintve, rátekintve lehetne bármit is mondani. A csoport munkáját dicséri, hogy a közönség figyelmét, még az egészen kicsikét is sikerült fenntartani. Azonban számomra hiányzott a játékból az igazi tét. Megvolt az ív, hogy valahonnan (az ismerkedéstől) eljutunk valahová (a bensőséges pillanatokig), de nem éreztem, hogy ezek valódi sorsokká formálódnának, hús-vér figurákká, akik

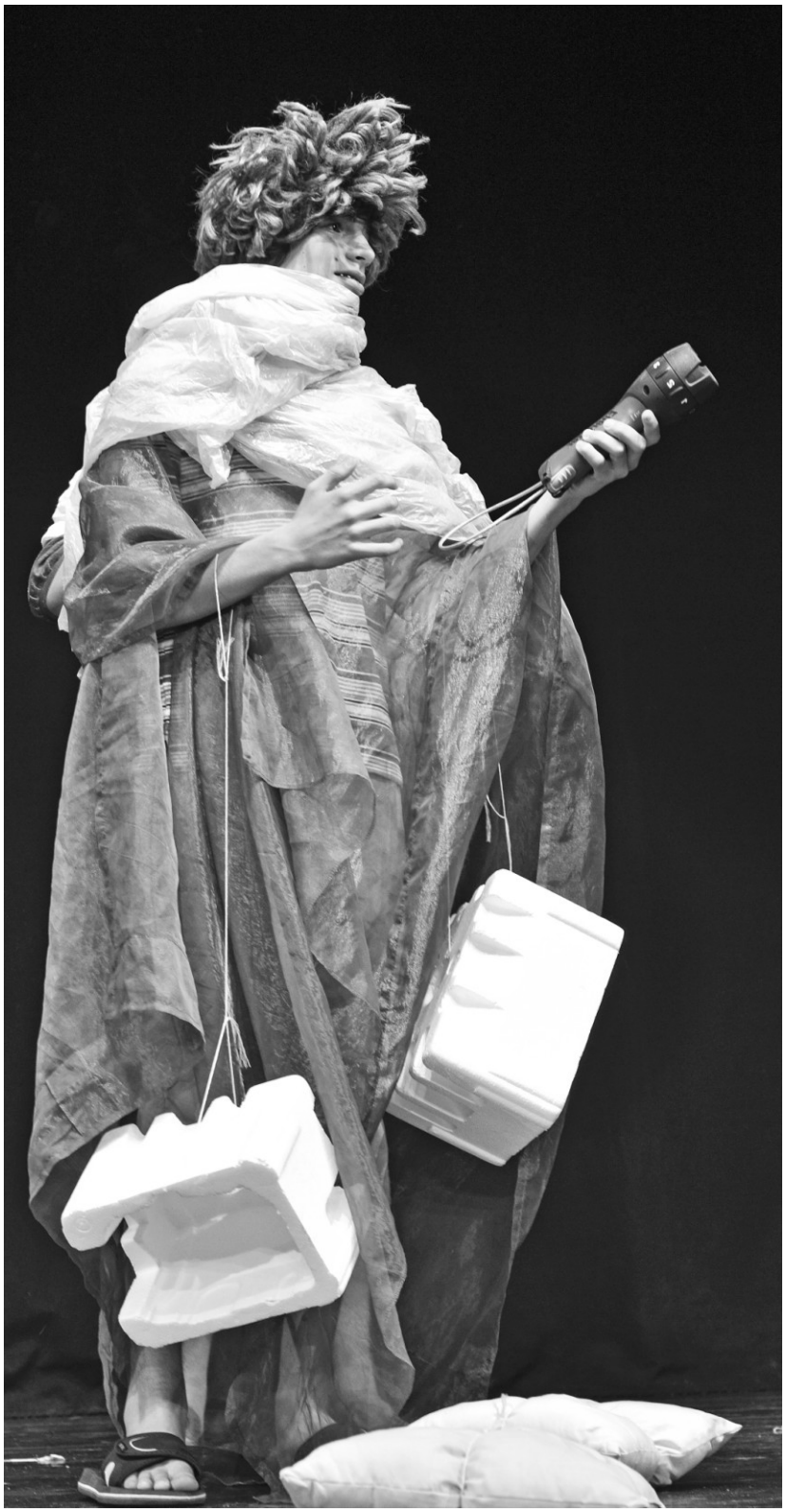

valódi azonosulásra vagy elutasításra okot adó személyiségekké nőhettek volna, akikért, kapcsolatukért izgulni, szurkolni lehet.

8. kép Mesteremberek. A bagi Fapihe csoport előadása. Rendezte Fodor Éva és Szivák-Tóth Viktor. *Kaposi László felvétele*

A továbbiakban is a szerelem volt a téma. Az Inárcsi Színjátszók előadását Kovácsné Lapu Mária Varró Dániel és Lackfi János verseiből szerkesztette *(Vonzások és taszítások)*. Alul-felül nyitott dobozokkal játszanak, azokból alakítanak teret, használják kellékként, díszletelemként is. Ismét azt érzem, olyan témát feszegetnek, amelyben benne élnek, és mégsem tudnak igazából mit kezdeni vele. A helyzetek, a szövegek kidolgozottak, megcsináltak, de nem tűnnek valóban bensőnek, átéltnek. A dalok igazán a helyükön vannak és szépen szólnak – ezekkel hagyom magam sodortatni. A csoport munkája, a bennük rejlő lehetőségek felvillantása megfog, de nem válik igazzá, nem válik átütővé. Remek ötleteket vonultatnak fel... A plázát szeretném kiemelni: egy olyan közeg ez, amelyben a gyerekek lehet, hogy naponta megfordulnak, egy általános találkahely, és időtöltének sem utolsó az ifjúság körében, mégis épp az ilyen magától értetődő dolgokat a legnehezebb a színpadon megmutatni. Az inárcsiaknak ez sikerült. Plasztikussá tették, a színpadra varázsolták minden vonzó és taszító voltával az általános találkahelyet. Az ilyen pillanatokért, ötletekért is érdemes fesztiválokra járni.

Ismét megmozgathattuk tagjainkat, és a szünet után izgatottan tértünk vissza a színházterembe. A Fapihe csoport (Bag) előadása következett. Fodor Misi csoportja, amelyet most, hogy ő már csak odaföntről kísérheti figyelemmel őket, lánya Fodor Éva és az egykori gyermekszínjátszó, Szivák-Tóth Viktor vezet. Nagy fába vágták a fejszéjüket, Shakespeare Szentiványéji álmából *Mesteremberek*-jelenetét vitték színre. Nem is akárhogyan. Misi igazán büszke lehetsz rájuk, játszókra és rendezőkre egyaránt: remek tanítványok! Az előadás türelmesen indul, rendkívül türelmes, fegyelmezett, érett játékkal néz szembe velünk a rendezőt alakító fiú. Majd megérkeznek a próbára a társai, kiderül, hogy egy táborban vagyunk és a strandolás helyett foglalkoznak a tanárnő lenyűgözésére a színházcsinálással. Kiforrott karaktereket, átélt, őszinte játékot látunk a színpadon. A keretjáték néhány suta mondatától eltekintve lenyűgöző, igazi színházi pillanatok születésének lehettünk tanúi. Nem jegyzetelek, megszűnök zsűri lenni, csak élvezem az előadást. Köszönet érte.

Lábatlanból érkezett a Ribizli Csoport. *A Jóka ördögét* Kovácsné Jószai Irén állította színpadra. Nem egyszerű dolog egy ilyen remek előadás után színpadra lépni, még akkor sem, ha egyébként remekül megkomponált előadásról is van szó. A Jóka nem egy egyszerű történet, még ha első olvasásra annak tűnik is, hiszen humoros, tanulságos, jók a figurák, a fordulatok. És mégis, ha nem tiszta a játék szerkesztése, térhasználata, ha nem karakteresek a figuráink, és nem csupán a főszereplőké, hanem az ellenpontot, olykor katalizátort képező „tömegé" is. Márpedig ez sajnos nem volt elmondható a Ribizlisek meséjéről. A színpad jobboldalán egy hatalmas házzá festett paraván a díszlet, előtte pad. A falubeli asszonyok indítják a történet folyását, látszattevékenységgel (úgy teszünk, mintha kapálnánk), ami suta, és nem is válik valós játékká, görcsössé teszi a gyerekeket. Ehelyett inkább a természetes pletykálkodást lehetne választani. Az előadásban tehetséges, odaadó gyerekek játszanak, egy rosszul szervezett térben. Jóka felesége hozzávágja az összes csetrest, amiket gondosan összeszed, majd az asszonyoknak adja a cserepeket, amikből ők aztán vígan falatoznak. Keveredik a szántóföld a ház udvarával, céltalanul járkálnak a színpadon. Az előadásban tehetséges gyerekek végigmondanak egy szöveget. Hiányzik a játék, az átgondoltság, a helyszínek, szereplők viszonyának, céljának tisztázása.
A balassagyarmati Csiribiri társulat parasztkomédiáját B. Nyíregyházi Ágnes rendezte. A *Narancs* egy rendkívül jól működő történet, jó humorú a szöveg. Ismét felhívta figyelmünket az előadás, hogy a parasztkomédia olyan műfaj, amely akár még a gyerekszínpadon is megállhatja a helyét. A történet ugyan felnőttek története a házassághoz hozományként ígért tehénről, illetve a fukarságról, az adott szó csűréséről-csavarásáról, de az alaphelyzetről a játszó gyerekeknek van véleménye. Nem is akármilyen vélemény, hiszen a gyerekek őszinte, kegyetlen valóságlátása ironikus élt ad a történetnek. Ez az előadás is igen jó példája annak, mennyire fontos, hogy a szerepek megtalálják a legmegfelelőbb szereplőt, hogy a gyerekeknek jól álljon az, amivel megbízzuk őket. A történet főszereplője, az apa, aki mint egy jó ügyvéd, mindig kicsúszik a szorításból, úgy bánik a szavakkal, hogy nem lehet őt sarokba szorítani semmilyen csellel. A Csiribiriben ezt a szerepet a legkisebb, legvéznább fiúcskának adták. A történet mozgatója az asszonyka szeretne lenni, aki azt gondolja (többször is), hogy most aztán valóban sikerül túljárnia párja csavaros eszén, és rábírja, hogy valóban szavát adja. A fiatalok mindketten őszinte, gyermeteg figurák, míg a kérő édesanyja a megtestesült büszkeség, mélységes felháborodással, aki igyekszik fia tartását is megőrizni azzal, hogy érzelmei ellenére döntést csikar ki tőle egyetlen jól elhelyezett mondattal. A mesélők szerepét a történet a vőfélyekre osztja, akik külön kis küzdelmet folytatnak a ház urával – az ő céljuk nem a jövő zálogát képező hozomány, a kikerekedett vagyonkát érő tehén megszerzése, csupán egy pohárka borra áhítoznak, amit a fukar gazdától természetesen nem kaphatnak meg. Bár a történet kimenetelét már egészen az elején sejteni lehet, a szereplőválasztás, a gyerekek viszonya a történethez, az a visszafogott, egyben természetes játék, amit remekül megtartanak a közönség heves reakciója közben is, felszabadult, vidám perceket szerez a nézőnek, kikapcsol, ellazít, élvezem a szóvirágokat, és láthatóan a gyerekek is élvezik a játékot. A játékstílusuknak megfelelő a színpadkép is. Épp annyira használják a ruházatukban a jelmezszerű népi ruhákat, amennyire ez a darab egységességét szolgálja, annyira használ paravánt díszletként, amennyire szükséges, hogy a teret behatárolja, és megadja a lehetőséget a megérkezésre, távozásra. A gyerekek minden pillanatban tudják, mi a viszonyuk egymáshoz, mit akarnak közölni velünk, és így a leghumorosabb mondatokat is a legnagyobb komolysággal tudják közvetíteni felénk, amit a közönség harsány nevetéssel jutalmaz.
A Szákszendi színjátszók Lúdas Matyi parodisztikus átiratát tárták elénk *(Ludas Matyi, avagy a libák gágogása)*. László Tibor szövegkönyve is abba a kategóriába tartozik, amely első olvasatra könnyen feldolgozható, a gyerekekhez közelálló, humoros darab látszatát kelti. Munka közben derül ki aztán, mennyire nem egyszerű a humor természetes megformálása a színpadon. Ehhez az előadáshoz is karakterekre, igazán jól el- és kitalált figurákra van szükség. Hirják Gáborné és tanítványai előadása rengeteg játékról, munkáról tanúskodik, de az igazi kulcsot ehhez az előadáshoz nem sikerült megtalálniuk. Játékuk tiszta, korrekt, a gyerekek a szövegeket érthetően, értelmezetten adják vissza, pontosak a térben és a játékban, és mégis hiányzik belőlük az a humor, ami a balassagyarmatiak Narancsát átitatta. Lehet, itt is a sors gonosz játéka, hogy épp egymás után került a két előadás (a második előadás nem tudott érvényesülni teljes valójában).
A napot Kis Tibor tábori csoportja, a Zamárdi zanzák zárta *Hol van a Nap neve?* című szerkesztett játékával (Nemes Nagy Ágnes, Piaget, Parti Nagy Lajos). Kis Tibor ismét ékes bizonyítékát adta annak, hogy akár összeszokott, akár „alkalmilag társult" csoporttal remekül bánik. Értem ez alatt a gyerekek rendezőként és pedagógusként történő vezetését. A csoportjairól, munkáiról sugárzik az együttlét és együttjátszás öröme, miközben rendkívül képzett, a színpadi eszközökkel finoman bánni tudó tanítványok sorakoznak a színpadon. Az ő előadásukat is – mint más esetekben már több ízben kiemeltem – a kellékhasználat, a megtalált formával való játék határozta meg. Náluk ez a kötél volt, amely kapcsolatokat, kapcsolódásokat,

kötéseket, térformákat határozott meg a játék során. Bonyolultan kezelhető eszköz, amellyel a gyerekek biztonsággal dolgoztak. A szövegek értelmezett megszólalása jellemző az előadásra, gondos munka mind az értelmezés, mind a szövegformálás tekintetében. Képesek a gyerekek szüneteket tartani, tisztán dolgozni az anyaggal. Talán túl tisztán is. Az előadásuk kerek egésszé formálódik, de hiányzik belőle számomra a személyesség, a valós tét, a gyerekek egyéni érintettsége. Mindazt, amit a játszók tudnak a színházról, ennél jóval nagyobb téttel bíró játékban tudnák igazán kamatoztatni, megmutatni.

Összességében igazán sokszínű és tartalmas napot töltöttünk Balassagyarmaton. A szervezés, a gyerekek fogadása, a számukra kínált programok, az előadások zavartalanságának biztosítása a tőlük már-már természetesnek vett színvonalon valósult meg (nehezítve az időjárás kegyetlenségével). Köszönet érte, hogy valóban a gyerekekről, a gyerekszínjátszásról szólhatott ismét egy hosszúra nyúlt délután.

Dolmány Mária

Pápa

Észak-Dunántúli bemutató, 2010. május 15-16.

Amikor a Magyar Drámapedagógiai Társaság elnökségével az idei regionális találkozók helyszíneit egyeztettük, igyekeztünk olyan befogadó intézményekkel megállapodni és együttműködni, akiknek az évközi munkáját áthatja a gyermekek színházi nevelésének fontossága. Pápán immár több mint egy évtizede nagyon tudatos szervezőmunka folyik, melynek irányítója, generálója dr. Baloghné Uracs Marianna művelődésszervező. A gyermekeknek szóló – igencsak megválogatott – színházi előadások mellett jelen van és egyre nagyobb szerepet kap a drámapedagógia. Egyre népszerűbbek a színházi nevelési programok, a különböző városi iskolákba „kiszerelt" drámaórák is az ő segítségükkel, koordinálásukkal és nem utolsó sorban a sikeres pályázataiknak köszönhetően valósulnak meg. Ehhez persze jó drámapedagógusok is kellenek. Horváthné Árvai Mária és Tegyi Tibor több mint egy évtizede dolgozik gyerekekkel saját iskolájukban. Tanítványaik ma már ifiként segítik nemcsak a kisebbek, hanem például a fesztivál munkáját. Ez a közeg, az ő segítségük, áldozatvállalásukkal szerves része volt a találkozó sikerének. Régi tanítványok álltak be kísérőnek, szülők jöttek már kora hajnalban reggelit adni a résztvevőknek, egyszóval sok nagyszerű ember fogott össze, hogy Pápán emlékezetes fesztivál legyen. A rettenetes vihar, ami ezen a szombaton átsöpört a Dunántúlon, eltörölte az esti szabadtéri játékot, de bent a házban érdekes programokon, játékokon szórakozhattak a résztvevők.

9. kép: Tökváros. A magyarpolányi Kis-Galagonya csoport előadása. Rendezte Molnár Anikó. *Kaposi László felvétele*

A bemutatott tizenöt előadásra a gyermekszínjátszásban már sokat emlegetett műfaji sokszínűség volt jellemző. Láttunk népmese-feldolgozásokat, klasszikus novellából készített előadást, táncjátékot, mozgásra épített balladát, helyi hagyományokra épített népi játékokat, az iskola névadójáról készített oratórikus ünnepi műsort, valamint a csoport improvizációiból létrehozott életjátékokat is.

A Baki Színjátszó Csoport – Baloghné Bacsa Ibolya rendezésében – a nemrég elhunyt, felejthetetlen Fodor Misi által feldolgozott *A kiskondás* című mesét mutatta be. A történetmeséléshez szép népviseletes ruhákat választottak, láthatóan élvezték a közös szövegmondást, ami gyönyörű volt. A csoportos együttmozgásokat is nagyszerű összmunkával valósították meg. Esztétikus és változatos térformák, a gyerekek harmonikus színpadi jelenléte jellemezte az előadást. A szóló szerepek kidolgozása, a figurák egyénített megszólalása még hiányzott, de mivel kezdő csoportról van szó, nincs ok aggodalomra, a kezdet nagyon ígéretes.

A táltosfiú meséjét győri kisdiákok, a Rubin Hód csoport adta elő, vezetőjük Verebélyi Veronika. A biztos kézzel és ízléssel elkészített produkcióba szervesen illeszkedtek a műhelymunka során alkalmazott gyakorlatok, az előadás második részében pedig már több érdekes térformát is láthattunk. A szereplők gyakran beszorultak egy szűk térbe és a félköríves elrendezés nem szolgálta a játék izgalmasságát. (Amint azt a beszélgetéskor megtudtuk, egy rendkívül kicsi osztályterem áll a csoport rendelkezésére, és a foglalkozások idejét is drámaian csökkentették… Ha a felkészülés során csak egy kétszer négyméteres frontális játékra lehetőséget adó tér áll rendelkezésre, nagyon nehéz utána kisgyerekeknek színpadon játszani.) Sok nagyon jó ötlet színesítette az előadást, így például emlékezetes marad a táltosfiú álma, amikor a tündérlányok az álmában megjósolják a jövendőjét, vagy a lassított mozgású verekedés, aztán nagyszerű volt a török sereg felvonulása és a kaszabolás is a hangszerekkel, dobokkal. A rendező munkáira jellemző, hogy gyakran alkalmaz élő zenét, ami megemeli az előadást. Itt is kiváló volt a hangszerek alkalmazása, a fuvola, a triangulum, dobok és az „élő hangszer", a taps.

Horváthné Árvai Mária elsős osztályával adta elő *Kacor király* történetét. A háromszereplős darabból tizenkilenc szereplőset készítettek. A kisgyerekekkel közösen találták ki a mesét megelőző eseményeket, az eredeti mesében nem szereplő figurákat, valamint a történet végét, vagyis a megbocsátást.
(A minap a rádióban egy pszichológus arról beszélt, hogy azért ártalmasak a rossz rajzfilmek, mert a gyerekek nem tanulják meg felismerni az érzelmek kifejezéseit az emberi arcokon. Szerencsére vannak olyan gyermekszínjátszó rendezők, mint Horváthné Árvai Mária, akik képesek kicsi gyerekeket megtanítani valódi érzelmek kifejezésére.) Jókedv, életöröm, szeretet és energia áradt az előadásból.

A székesfehérvári Felleghajtó csoport a dombóvári regionális bemutató helyett időpontegyeztetési gondok miatt a pápai találkozón vett részt. A zömében második-harmadik osztályos gyerekekből álló csoportot Oláh József vezeti. A gyerekek játékán nagyon erősen érződik a rendszeres és igényes műhelymunka, ami a biztos színpadi jelenlét feltétele. Előadásuk *(A tréfás kúdus)* egyik nagy erénye az igényes vizualitás. Nagyon szép a két álló paravánon az erdélyi virágmotívum, aztán két gyönyörű farkas-fej és óriáshal báb, amit nemezeléssel készített a rendező, a „major" kékfestő anyagos hálóágya, a kékselyem kút, a folyó, aztán egy hosszú hajú kislány lehajtott fejével formázott gyönyörű fűzfa, megannyi ötlet, amely a színházi élményt segíti. Mindezek nem öncélúak, mert a történetmeséléshez szervesen illeszkednek. Egészében artisztikus előadást láttunk. Az élményhez hozzájárult a gyerekek tiszta éneklése, ami bizony ritka a gyermekszínjátszó előadásokon. A műhelymunkának tudható be, hogy mind az éneklés, mind a lépések pontos ritmust követnek. Maga a történet érdekes, ám az elmesélésnek a formája nem segíti a befogadást. A megkettőzött kúdus, akit aztán kegyetlensége miatt az alteregója, a másik szegénylegény a végén megbüntet, a néző számára, pláne gyereknézőnek nem követhető. A rendező elmesélte, mennyit dolgoztak a történeten a gyerekekkel közösen, a játszók így nyilván már értették, de a néző számára kevés fogódzót adtak, nem beszélve a kettős én fogalmának megértéséhez szükséges életkor figyelembevételére. Oláh József művészi látásmódja, a komplex színpadi hatásban való gondolkodása, valamint a gyerekekkel való szeretetteljes alkotó együttműködése alapján joggal feltételezem, hogy még nagyon sok érdekes és figyelemre méltó előadást látunk tőle.

Szintén nagyon kicsikkel készítette Molnár Anikó rendező a *Tökváros* című játékot. A magyarpolányi Kis-Galagonya csoport egy székely népmesét dolgozott fel végtelenül sokszínűen, tele ötlettel, játékörömmel, életkedvvel. A játék a játékban formát választották, melyben nagyon kevés eszközt használ a tíz gyerek. Néhány bot, ami aztán hangszerekké, majd kardokká vagy börtönráccsá tud válni, aztán egy nagy maszk, amivel az öregasszony-boszorkányt és mindazokat játsszák el a gyerekek, akit megeleveníteni akarnak. Ami különösen lenyűgöző volt az előadásban, az az, hogy kitűnően vitték bele a saját életkorukat, a fiú-lány évődést, a szerelmet, és mindezt kedvességgel és bájjal tették. A nemi identitás kialakítása tudjuk, hogy mennyire fontos, és ha ezt valaki így teszi, mint Molnár Anikó, az példamutató! Ragyogó

tempó, ritmus, ötletesség és természetesség jellemezte az előadást. A mintegy tízperces előadás az általam idén látott előadások közül kiemelkedett.

A néptánc műfaját használta fel a Fokla gyermektánccsoport *A kis bicebóca* című, Móra Ferenc által írt történet elmesélésére. A Takács Mária által vezetett együttes – hasonlóan a négy év előtti előadásban szereplőkhöz – most is rendkívül igényesen, pontosan és magas színvonalon táncolt. Kiemelkedett a Cintula és a két csicskásának tánca. Nagyon jó érzékkel használta a zene dramaturgiáját a rendező a különböző figurák és szituációk ábrázolására (pl. a feleltetésnél, a tanulás-lapozásnál, vagy amikor kis bicebóca doromb zenére jelenik meg). Igazi táncszínházi élményt nyújtott az előadás.

Néphagyomány ihlette a felsőrajki Szájharmónia-kölykök *Boszorkányégetés* című előadását, amely egy rontásjáték-kenderégetés gyerekváltozata. Ez az előadás is azzal az ötlettel indít, amivel idén sokszor találkoztam, vagyis azzal, hogy a színre lépő gyerekek „kitalálják", hogy játsszunk el valamit! A felsőrajkiak ezt az előadást is igen mértéktartóan tervezték meg. A tízperces játékban Tóth Béla rendezőnek sikerült élő és vérbő figurákat felvonultatni. A házaspárt megformáló szereplők, különösen az aszszonyt játszó lány alakítása emlékezetes marad. Eleven szituációk, jókedv, néhány jópofa ötlet jellemezte az előadást.

Horváth Barnabásné Csehimindszenten harminckét éve vezet hagyományőrző gyermekcsoportot. A falu minden általános iskolása ezekben az években az ő színjátszója volt. Saját gyermekkorának történeteit, az öreganyái, a dédanyái, a szomszédok, a keresztapák történeteit eleveníti meg úgy, hogy a gyerekekkel közösen végzett gyűjtőmunka során a történetekhez illeszthető népdalokat, mondásokat, kiabálósokat keresnek. A gyerekek ehhez sokszor a szüleiktől kapnak segítséget, akik sokan maguk is Marika néni Pöttyös Színpadának tagjai voltak. Vagyis birtokukba veszik saját múltjukat, falujuk hagyományait, történeteit, legendáit, népdalait. Az idei történetük a *Piperés tik, vagy kakaska* is a gyerekek közös játékával, majd a meséléssel kezdődik („Játsszátok el a mesét!"). Ezután szerepeket vállalnak és előadják Meré Mári történetét, aki csak a piperés tikját dédelgeti, amiért aztán kineveti a falu. A történethez – tulajdonképpen egy láncmese – olyan népdalokat illesztettek, amelyek a helyzetekhez passzolnak. Ezeket nagyon tisztán adták elő, így a dalok szervültek a játékkal. A hagyományőrző játékok egyik jellegzetes problémája dramaturgiai, mivel kevés lehetőség van szituációk, helyzetek, figurák eljátszására. Ez a csehimindszentieknek is problémát jelentett…

Győrben a Grácia Alapfokú Művészeti Iskola keretén belül dolgozik Frankó Kata, aki idén ismét egy Arany János-balladához nyúlt (tavaly a Színtiprók csoport a Vörös Rébék érdekes feldolgozásával kísérletezett). Az *Ágnes asszony* balladáját hét játszó és egy hegedűn közreműködő lány adta elő. Idén is használtak mozgásszínházi elemeket, de jelentős szerepet adtak a vizualitásnak és a zenének is. A színek dramaturgiáját is hatásosan használták: a történetmesélők vérvörös pólókban, fekete nadrágban, Ágnes asszony fehérben volt. Fehér lepedőkkel dolgoztak végig az előadásban – a fehér lepedő főszerepet kapott, az előadásban központi ötletté vált. A lepedőket különböző formában és funkciókkal használták, olyanokkal, amelyek a történet mögöttes tartalmát segítettek kibontani. A bábokká formált lepedőkkel pedig a ballada különböző szereplőit szólaltatták meg. A szereplők fegyelmezett színpadi jelenléte, a közös, jó ritmusú szövegmondás hozzájárult az előadás sikeréhez.

Szombathelyről jöttek a Reményik Evangélikus Általános Iskola diákjai, akik Németh Gyöngyi tanárnő vezetésével egyházuk egyik kiemelkedő személyiségének, Sztehló Gábornak emlékére készítettek ünnepi műsort. Sztehlo Gábor a második világháború után összeszedett mindenféle kallódó árvát, zsidót, földesúri ivadékot, cigányt és csavargó gyereket, akikkel *Gaudiopolis – az öröm városa* elnevezéssel (ez volt előadásuk címe is) gyerekállamot alapított. Segített megszervezni az életüket, afféle kis demokratikus államot alapítottak, munkamegosztásban dolgoztak, tanultak – élni tanultak. Aztán 1949-ben kiűzték a maga teremtette otthonból. Az előadásban az epikus elem, a történet elmondása dominált, amelyet egy-egy jelenet eljátszása vagy dal eléneklése tett változatossá. Oratórikus jellegű, ihletetten szép ünnepi műsort láttunk, amelyben a gyerekek nagy kedvvel és odaadással vettek részt.

A Répásiné Hajnal Csilla vezette Vadvirágok csoport idén Móricz Zsigmond *Hét krajcár* című novelláját dolgozta fel. A történet eredetileg kétszereplős, ám mivel a csoport tíz tagból áll, nekiláttak közösen feldolgozni a művet. A szegénység a mai világban is jelenlévő, sokakat érintő nagy probléma, eköré épül a játék. A csoport ötletei, az improvizációk jól szervültek az előadásban. Az érzelmes történet mai világba történő átültetése azonban nem tud minden részletében jól működni. (Az éhezés, a pénztelenség itt a mézeskenyér követelésében jelenik meg. Szerencsére a játszóknak nincs éhezés-élménye. A pénztelenség sem tud ebben a formában megrázni.) A novella feldolgozását vállaló rendezői munka és a csoport közös munkája emlékezetes előadást eredményezett.

10. kép: Hét krajcár. A győri Vadvirágok csoport előadása. Rendezte Répásiné Hajnal Csilla. *Kaposi László felvétele*

A győri Arrabona Diákszínpad nagycsoportja *Gyere velem!* címmel mutatta be – szintén sokféle és sokirányú műhelymunka eredményeként – előadását. A Balla Richárd rendező nevével fémjelzett előadás nehezen értelmezhető volt számomra, mivel egy olyan történet részeit láttuk, amelyben az események sorrendjére nehezen lehetett következtetni, nem is állt össze a történet. Az álom, a szülőktől való elhagyatottság, a baleset, a magány, az egyedül maradás, a babába való kapaszkodás, a baba életre kelése érdekes és megkapó képekben jelent meg, de egységesen értelmezni nehéz volt. Az elvont történet képeit a játszók fegyelmezett komolysággal jelenítették meg.

Molnár Anikó másik színjátszó csoportja Magyarpolányból – a Galagonya színpad – a *Kövek* című darabból készített egy sajátos előadást. Az eredeti történetet erősen kibővítették a televízióból ismert és népszerű Helyszínelők sorozat elemeivel. Ezek a rendőrös és nyomozós részek stílusában teljesen leváltak a drámai történetről, aránytalanul hosszúak is voltak. A színjátszók láthatóan hatalmas élvezettel vettek részt a parodisztikus jelenetek elkészítésében és eljátszásában. A csoport munkájának minőségére vall, hogy nagyon erős egyéni megszólalások voltak, a csoportos jelenetekben pedig egymásra figyelve, kiválóan működtek együtt. A látványos elemek azonban sokszor funkció nélkül jelentek meg. (Varázsló, UV-fény stb.) Tudjuk persze, hogy sokszor nehéz ellenállni a gyerekek kívánságainak…

Izgalmas előadást rendezett idén is Tegyi Tibor a Nem Art színjátszó csoporttal. Improvizációkból építették az előadást, melynek középpontjában egy olyan lány áll, akit kiközösítenek az osztálytársai, akit megaláznak az iskolatársai, akit meglopnak, akit a tanárai is megaláznak. Mindeközben az anyja sem veszi észre, mi történik nagyon szeretett gyermekével. Tegyi Tibor erős jelenetekkel ábrázolja a lány megaláztatását, a sapka, nyúl, róka jelenet, a narancsevős jelenet erős drámai hatású. Nagyszerű színházi megoldások születtek pl. azzal, hogy az egész játékot egy bokszringbe helyezi, rögtön megteremti a szükséges atmoszférát. A kötéllel később is kreatív megoldásokat alkalmaz a rendező. Minden jelenet kidolgozott, átütően jó műhelymunkáról tanúskodik. Az előadásban a főszereplő – az állandó megaláztatást elszenvedő – lánnyal azonban nem tudunk azonosulni, mert nem tudunk meg róla semmit, csak azt, hogy végzetesen lúzer. A vele való együttérzés hiánya csökkenti az előadás drámaiságát.

A lendvai Carpe Diem színjátszó csoport nagyszerű előadással örvendeztetett meg mindenkit. Életjátékot készítettek Mess Attila rendező irányításával. Címe: *Cetera Desunt* (A többi hiányzik), amelynek alapját a gyerekek által írt naplók képezték. A játékban mindennapi életük elevenedik meg, amelynek meghatározó színtere az iskola, a tanórák, az iskolai közösség. Kósa Matyi, a laza szállal szövött történet főszereplője köré szerveződnek a jelenetek, aki minden helyzetben vesztes, ő az, akit a társai nem választanak be tornaórán a csapatba, akit az ebédlőben a többiek a lányok előtt kiröhögtetnek, majd a tanár is megbün-

teti, ő az, akinek mindig ügyesebb, okosabb a testvére, akivel ráadásul többet focizik a négynapos héten az elvált apa, akit nem ért meg anya stb.
A játék a naplóik behozatalával kezdődik: Peti vagyok, Matyi vagyok stb. „Ez az én életem” – teszik le a naplóikat egyenként a szereplők. Az egyéni bemutatkozás folytatódik, magukról közölnek mondatonként valami számukra fontosat, ami személyes vallomás is, értékrendjükbe is betekintést engednek. Az egyéni megszólalásokat szituációk követik, a könyvtári jelenetben két fiú sutára sikerült közeledési kísérletét látjuk a kiválasztott lányhoz, majd a tanórák következnek. Mind a három tanóra megjelenítése (testnevelés, földrajz, irodalom) bravúros. Tele humorral, finom megfigyelésekkel, nagyszerű térbeli megoldással. (Az osztályt játszók is a nézőkkel szemben, a színpad jobb oldalán, a tanár is a nézőkkel szemben helyezkedik el). A „Ronaldó kinevelését” célul tűző, de a focit csak elméletben, „papírból” oktató testneveléstanár, a föld katasztrófáit, a cunamit, majd a földi élet végét, a halál és kilátástalanság vízióját előrevetítő földrajztanár unott és szenvtelen előadása, majd az irodalom órán a „Honnan szerezzük erkölcsi értékeinket?” című kérdésre az elvárt válaszok forszírozása, mindez bravúros telitalálatok sora. Az iskolai étkezőben lezajló jelenetben a társai által megalázott Kósát még a tanár is „szívatja”, mire Kósának betelik a pohár és az ajtóból visszafordulva úgy vágja földhöz az almáját, hogy az szinte szétrobban a kövön. A retorzió nem marad el, a tanár behívatja az anyát. A gyerek tettének indítékait számon kérő felnőttek képtelenek felfogni, miről van szó. A bensőjében zajló érzéseket, indulatokat, az elkeseredését csak a közönségnek üvölti ki Matyi. Szívszorító az elvált apával focizó két fiú jelenete is, amelyben a két fiú, Matyi és bátyja, Norbi verseng az apáért, az idejéért, a figyelméért. A darab záró jelenetében egy show műsor szereplőiként félelmeiket fogalmazzák meg, amelyben a műsorvezető-moderátor hajszolja és csikarja ki a válaszokat, amelyek az undorító média-show forma kontrasztjaként mélységesen, fájdalmasan igazak. A záró képben farkasszemet néz velünk hosszan, némán a tizenhárom gyerek, van miről gondolkodnunk.
Ez az előadás számomra mind tartalmában, mind előadásmódjában izgalmas, valóban mai és hiteles. Közismert, hogy a gyerekek improvizációiból, élményeiből építkező produkciók legnagyobb próbatétele a megismételhetőség, vagyis az, hogy az előadás elkészülte után képesek-e a játszók azonos szinten, azonos intenzitással, hitelesen és dinamikával játszani. Elhitetni minden alkalommal, hogy ezek a mondatok itt és most születnek meg. Ehhez a gyerekeket csak nagyon alapos és következetes színházi műhelymunkával lehet alkalmassá tenni, mivel az elkészült mű már nem tűr improvizációt, vagyis ugyanolyan halálosan komoly, fegyelmezett munkát kíván, mint bármilyen kötött szövegű dráma. Az általam látott mindkét előadás ezt mutatta, vagyis a csapatnak jó „edzője” van.

11. kép: Cetera Desunt. A lendvai Carpe Diem csoport előadása. Rendezte Mess Attila. *Kaposi László felvétele*

A játék szerkezete is példás, kiváló dramaturgia, pontos, a tartalmat szolgáló ritmus, a humoros és a szívbemarkoló jelenetek, a pasztell és az erős, harsány színek váltakozása egy percre sem engedi el a nézőt. Minden szereplőnek erős a jelenléte, a figurák kimunkálása is profi színvonalú. A szereplők személyes érintettsége teljesen áthatja az előadást, miközben éles, megdöbbentő és gyomorszorító, ahogy tükröt tartanak elénk: igen, ilyen világot teremtettünk. A gyerekek nagyszerűen érzik magukat a játékban, jókedv, erő és fegyelem jellemzi az előadást. (A vezetők elmondása szerint Lendván már annyira népszerű a csoport, hogy gyerekek azért tanulnak magyarul, hogy bekerülhessenek a Carpe Diem színjátszó csoportba!) Mess Attila és csapata ragyogó, nagyon szerethető és élvezetes előadást készített. Szívből gratulálok!

Szakall Judit

Az országos gyermekszínjátszó fesztiválra meghívott csoportok és előadásaik

MÁKVIRÁGOK
Zichy Jenő Általános Iskola, Sárszentmihály
MiCsodafa?!
Csoportvezető-rendező: Bozai Éva

MUMPICOK
Marianum Egyházi Iskolaközpont, Komárom (Szlovákia)
Mátyás király s.m.s.e.
Csoportvezető-rendező: Melicher Andrea

VÖRÖSMARTY DIÁKSZÍNPAD
Vörösmarty Mihály Általános Iskola, Gimnázium és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Kápolnásnyék
Hurrá, kirándulunk!
Csoportvezető-rendező: Dr. Katonáné Kutai Erika

NÁNAI GARABONCIÁSOK
Várdomb-Alsónána Bölcsőde, Óvoda és Általános Iskola
A kisködmön
Csoportvezető-rendező: Orcskai Marianna, Kollárné Kuris Piroska

FELLEGHAJTÓ TÁRSASÁG
Munkácsy Mihály Általános Iskola, Székesfehérvár
A tréfás kúdus
Tánc: Kneifelné Vass Éva
Csoportvezető-rendező: Oláh József

CARPE DIEM
I. Számú Kétnyelvű Általános Iskola, Lendva (Szlovénia)
Cetera Desunt
Csoportvezető-rendező: Mess Attila

TINI-ACTORS
Népkör Magyar Művelődési Intézet, Kula (Szerbia)
Ludas Matyi
Csoportvezető-rendező: Pásztor József

TURBÓ CSIGA
SIOK Beszédes József Általános Iskola, Siófok
Egyszer volt, hol nem volt…
Csoportvezető-rendező: Takács Tünde

VÁNYAI MŰVÉSZETI CSOPORT
Ványai ÁMK, Dévaványa
kAmAsZ(sÁg)Ok
Csoportvezető-rendező: Boldis Julianna

LENSZIROM
Nyírbátori Kulturális Központ
Álmodtál már ilyesmit?
Csoportvezető-rendező: Vona Éva

BENDEGÚZOK
Országh Kristóf Általános Iskola, Sirok
Három cigány a fa tetején
Csoportvezető-rendező: Gál Zoltán

FAPIHE
Arany János Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Bag
Mesteremberek
Csoportvezető-rendező: Fodor Éva és Szivák-Tóth Viktor

ERDŐKERÜLŐK
Erdőkertesi Faluház és Könyvtár
Meseszál
Csoportvezető-rendező: Kovács Éva

LAJTORJA CSOPORT
József Attila Közösségi Ház, Szabadszállás
Az ördög darálója
– mesefüzér Parti Nagy Lajos mesefeldolgozásai és más szerzők szövegei alapján
Csoportvezető-rendező: Török László

KÖRBE SZÍNPAD
Jászai Mari Színház, Népház, Tatabánya
Love story, avagy fiúk, lányok, figyelem!
Fő ügyintéző s egyben pótanyu: Kovács Zsuzsa
Csoportvezető-rendező: Meleg Gábor

KÍSÉRLETI SZÍNPAD
Bácskai ÁMK, Felsőszentiván
Apám hitte…
Csoportvezető-rendező: Kalmár János

SZÍNTIPRÓK
Grácia Művészeti Intézet, Győr
Ágnes asszony
Zene: Parádi Ágnes
Csoportvezető-rendező: Frankó Kata

NÁNAI APRÓSÁGOK
Várdomb-Alsónána Bölcsőde, Óvoda és Általános Iskola
A kevély kiskakas
Csoportvezető-rendező: Árváné Rácz Mária, Simonné Balogh Borbála

KIS-GALAGONYA
Magyarpolányi Alapfokú Művészetoktatás Intézmény
Tökváros
Csoportvezető-rendező: Molnár Anikó

BUDAVÁRI BUZASZEMEK
Budavári Művelődési Ház, Budapest
Babaarcú démonok
Csoportvezető-rendező: Buza Tímea

SZÍN-LELŐK
Arany János Általános Iskola, Kecskemét
Prücsök (az átverés vígjátéka két részben, avagy a fagyi visszanyal)
Csoportvezető-rendező: Sz. Kulcsár Gabriella

KINCSKERESŐ KÖLYKÖK
Kincskereső Dráma és Kézműves Műhely, Dusnok
Dzsoni, Árnika és a Százarcú
Csoportvezető-rendező: Hodován Péter

ABAKUSZ – KINIZSISEK
Abakusz Egyesület, Debrecen
A táncos bárány
Csoportvezető: Nánási Sándor
Rendező: Eperjesi Anikó és Nánási Brigitta

II. B OSZTÁLY
14. Számú Általános Iskola, Nagyvárad (Románia)
Kacor király
Csoportvezető-rendező: Rusz Csilla

CSIRIBIRI TÁRSULAT
Rózsavölgyi Márk AMI, Bátonyterenye
A Narancs
Csoportvezető-rendező: Bileczné Nyíregyházi Ágnes

KAKTUSZ
Marczibányi Téri Művelődési Központ, Budapest
Mahagonny-Budapest
Csoportvezető-rendező: Juszcák Zsuzsa és Sereglei András

ABAKUSZ SZÍNJÁTSZÓ KÖR KÖZÉPSŐ CSOPORT
Abakusz Egyesület, Debrecen
Leszel a barátom?
Csoportvezető: Nánási Sándor
Rendező: Nánási Alexandra és Rezes Bence

ZSIVÁNYVÁR
Cilinder Alapfokú Művészeti Iskola, Budapest
Csúszda
Csoportvezető-rendező: Almássy Bettina

FÓKUSZ GYERMEKSZÍNPAD
Városi Művelődési Központ, Dunaszerdahely (Szlovákia)
János vitéz
Fénytechnika: Süke István
Csoportvezető-rendező: Jarábik Gabriella

VADVIRÁGOK
Váci Mihály Általános Iskola, Győr
Hét krajcár
Csoportvezető-rendező: Répásiné Hajnal Csilla

A fesztivál műsorfüzetéből

Vasárnap kora reggel gyerekcsapat száll le egy buszról Dombóváron. Területi találkozó. Vigyázva cipelik a picik és a felnőttek a gyönyörűen vasalt viseletes ruhákat, cipelik a fateknőt, meg az eredeti népi tárgyakat, ők az alsónánaiak. Az egész iskola – alsó tagozat – itt van, mind a 27 gyerek. És itt vannak a vezetőik, a négy tanító néni, akik a két arany minősítésű előadást rendezték… Sirokról pirkadatkor indult egy igencsak rozoga autóbusszal a két aranyminősítésű csoport Nyírbátorba – az ötödik és a hetedik osztály is részt vehet a területi találkozón. Ezen a napon ők nyolc órát utaztak… Pápán az országos vihar a területi találkozót érte: kicsavart fatörzsek, ágak az utakon, szakadó eső, az utánfutóról lelkes szülők szedik le a zalaegerszegi csoport díszleteit, küzdenek az iszonyú széllel, a hideggel. A szervezők rohangálnak szombat este, hogyan lehet megszervezni, hogy az ítéletidőben a szállásra juttassák a menetrendszerinti busszal érkező csoportokat…

És ez csak néhány kép, de hány és hány ember dolgozik a Weöres Sándor Országos Gyermekszínjátszó Találkozó előkészítésében! Rendezőként hónapokon keresztül készíti fel a gyerekeket, sokszor ő az író, egyben a dramaturg is, a jelmez- és díszlettervező, a zenei szerkesztő. Mennyi álmatlan éjszaka és gyönyörteli kínlódás egy előadás létrehozása!
A próbák sokszor méltatlan körülmények között folynak, a fenntartói támogatás, mint a fehér holló. Amit tesznek, azt mások javára teszik. A közjóért dolgoznak azok a népművelők is, akik egyre nehezebb körülmények között vállalkoznak fesztivál szervezésére. Pályázni kell, de a feltételek itt is nehezedtek, életszerűtlen korlátokba ütköznek (20% elszámolandó önrész, utófinanszírozás stb.). A megyei művelő-

dési intézmények hálózata megroggyant, módszeresen és rövidlátóan szüntetik meg ezeket a nagy hatókörű, az egész megye módszertani központjaként, a kulturális élet generálójaként évtizedek óta kiválóan funkcionáló intézményeket. Úgy tűnik, ez a visszafordíthatatlan folyamat maradandó károkat fog okozni.
Tisztelet és köszönet mindazoknak a szervezőknek, akik vállalták a megyei találkozók megrendezését. Ahol szerették a rendezvényt, ahol a szervezőnek fontos volt az ügy, az kihatott az egész találkozó hangulatára.
Az idei találkozókra nemcsak a Nemzeti Kulturális Alap Közművelődési Kollégiumától, hanem az Oktatási és Kulturális Minisztérium gyermekszínjátszást támogató pályázatán is lehetett muníciót szerezni. A területi találkozók zöme ebből a forrásból valósulhatott meg. A vidéki kétnapos rendezvényeken a szervezők mellett kiváló csapatok dolgoztak a gyerekek igényes szórakoztatásán, ezzel igazi fesztiválhangulatot teremtettek. (A páratlan években Debrecen városa, idén pedig a II. Kerületi Önkormányzat megkülönböztetett módon támogatja a Weöres Sándor Gyermekszínjátszó Fesztivált, a Nemzeti Kulturális Alap Közművelődési Kollégiumának kiemelt támogatása mellett).
A Marczibányi Téri Művelődési Központ immár hagyományosan gazdája a fővárosi találkozónak és páros években az országos fesztiválnak is – a Magyar Drámapedagógiai Társasággal szorosan együttműködve. A gyermekszínjátszás és a drámapedagógia ügye iránti elkötelezettség áthatja az egész intézmény munkáját.
A művelődési központ munkatársai Németh Katalin igazgató irányításával gondos szeretettel és figyelemmel készítették elő az országos rendezvényt.
A Magyar Drámapedagógiai Társaság által immár tizenkilencedik alkalommal megrendezett felmenő rendszerű találkozóra közel 300 csoport nevezett be, akik közül 25 csapat előadását láthatjuk a fesztiválon. Örömünkre 5 határon túli magyar csoport előadását is megtekinthettük.
Látványos fejlődésnek lehetünk tanúi az előadások minőségét tekintve. A megyei találkozókon elvétve akad csak az ún. betanításon és a szöveg felmondásán alapuló előadás. Érezhető, hogy ma már a csoportvezetők nagy súlyt fektetnek a műhelymunkára, a képességfejlesztésére, a közösségi lét erősítésére, az együttműködésre, vagyis mindazokra a nevelési lehetőségekre, amelyek a gyermek személyiségét gazdagítják. Igényesek és ízlésesek a jelmezek és a díszletek, általánosan elterjedt az élőzene alkalmazása.
Meggyőződésem, hogy a gyermekszínjátszásban bekövetkezett pozitív változásra a drámapedagógia térhódítása igencsak termékenyítően hatott. Biztató jel, hogy egyre több fiatal jelentkezik emlékezetes produkcióval. Emellett új, igényes munkát végző műhelyek is mutatkoznak, és a régi, nagynevű rendezők is kineveltek utódokat, akik már önállóan készítenek előadásokat. Talán nem túlzás azt állítani, hogy idén a területi találkozók előadásai olyan színvonalúak voltak, mint amilyenek 10-15 évvel ezelőtt az országos gálára bejutott produkciók.
A Magyar Drámapedagógiai Társaság civil szervezetként elképesztő erőfeszítések árán szervezi, koordinálja, ápolja a magyar gyermekszínjátszás ügyét. Jó érzés, hogy ennek a munkának részese lehetek.

Szakall Judit fesztiváligazgató

A megyei és a regionális találkozók főszervezője
KONDÁS RÉKA,
a Magyar Drámapedagógiai Társaság ügyvezetője

Az előzsűri tagjai

DOLMÁNY MÁRIA, KÖRÖMI GÁBOR
NYÁRI ARNOLD, SÁNDOR L. ISTVÁN
SZAKALL JUDIT

Az országos fesztivál szervezői és közreműködői
NÉMETH KATALIN
TOPOR RITA, SALLAI FERENC,
továbbá
a Marczibányi Téri Művelődési Központ munkatársai

A huszadik országos gyermekszínjátszó fesztivál házigazdája
az utóbbi évek hagyománya, „váltógazdálkodása" szerint Debrecen város. A város vezetőinek a fesztivál megrendezésére irányuló terveiről levelet kaptunk: ez az irat a szándékok kapcsán határozottan, egyébként pedig azon a bizonytalansági szinten fogalmaz, ahogy a dátumnak megfelelően lehetséges volt.
Ennek felolvasása zárta az idei rendezvényt…

Mátyás király komédiái

magyar népmesék alapján írta Petkó Jenő

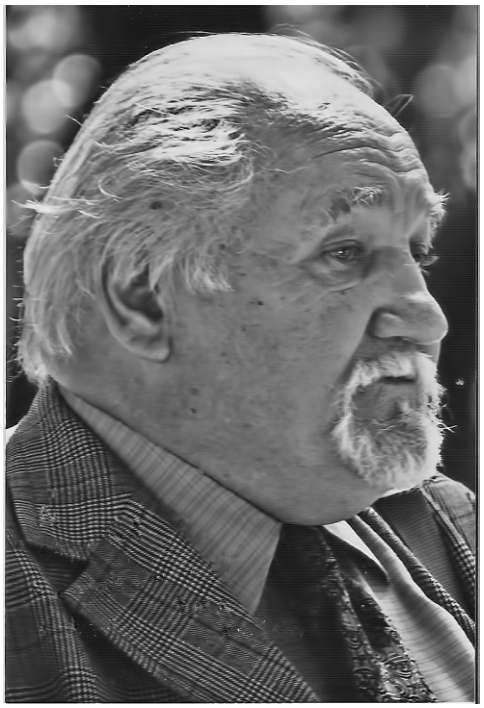

12. kép: Petkó Jenő

PROLÓG
Valamikor hajdanában, réges-régen
Élt valóban, nem csak kitalált mesékben –
Volt egy király, egy nagy király! – Mesebeli
Lett azóta. Mesébe illő tettei
Megőrizték hírét-nevét mostanára.
Bölcsessége, embersége, igazsága,
Ma is de sok szegény álma, szép reménye,
Ma is szájról-szájra terjed száz mesében.

Mátyás királyt – mert ő, kiről eddig szóltam –
Megidézzük néhány gyarló játékunkban.
Komédiánk magva: marék Mátyás-móka,
Amivel bölcs igazságát porciózta.
A nevetés és taps legyen bizonysága:
Hogy él Mátyás! – s a szívünkben,
Örökké él mesebeli igazsága!

Mátyás király iskolája

SZEREPLŐK:

Mesélő	Csillagász
Mátyás király	Mutatványos
Öreg juhász	Szolga
A felesége	Urak tetszés szerinti számban

MESÉLŐ Mátyás álruhásan járta az országot együtt az urakkal. Egy tónál megállott.

MÁTYÁS	Kiszárad a nád is, eső kéne rája!
CSILLAGÁSZ	Ugye, tréfál, felség?
1. ÚR	Vízben áll a lába!
URAK	*(Kötelességtudóan nevetnek a királyi tréfán)*
MÁTYÁS	Nocsak! *(Odaszól a távolabb legeltető Öreg juhászhoz)* Juh hán, bátyó? Mondja kend, milyen mély?
ÖREG	Háromszázhuszonnégy – gatyakötésig ér!
2. ÚR	*(nem érti)* Ennek tán esze ment?
3. ÚR	Felséged ösmeri?
4. ÚR	Ostoba paraszt, a kérdést sem értheti.
5. ÚR	Nem sejti, kivel szól!
6. ÚR	De a válasz nyegle!
7. ÚR	Szomorú szamara szava is szebb lenne!
8. ÚR	Meg kell jól csapatni, hogy szokjon illemet!
MÁTYÁS	Ha így gondoljátok, kerüljünk közelebb! *(Köszön)* Tisztességgel, öreg!
ÖREG	*(Fogadja)* Hála az asszonynak!
MÁTYÁS	Hány a harminckettő?
ÖREG	Alig fityeg csak hat.

4. ÚR Megmondtam ugye, hogy együgyű!?
MÁTYÁS Hány pénzért őrzi a juhnyájat?
ÖREG Biz csak csekély hatért.
MÁTYÁS S hányból él?
ÖREG Kettőből.
MÁTYÁS A többi hová lész?
ÖREG Osztán hová lenne? Az a négy sárba vész.
1. ÚR Félrehord az esze!
5. ÚR Született dilinkó!
6. ÚR *(Megszólítja)* Juhán bácsi!
ÖREG *(Csodálkozik)* Én la? Úgy hívnak, hogy Ferkó!
6. ÚR *(Csodálkozva a királyhoz)* Imént szólította…
MÁTYÁS *(Megmagyarázza)* Juh hány? – azt kérdeztem, meg a víz milyen mély.
ÖREG Én meg is feleltem, mennyi, és kötésig ér a víz. Felséged…
MÁTYÁS *(Meglepődik, de örül a felismerésnek)* Felismertél?
ÖREG Még hogy én ne ismernélek!?
Fiatalkoromban, valamikor, régen
ott szolgáltam én is fekete ser'gében.
De aztán… No, elmúlt…
MÁTYÁS *(Elérzékenyül)* Persze. Emlékszem már:
egy félreértés… és megorrolt a király.
De most helyrehozom! – szavamra ígérem.
ÖREG *(Meghatódik)* Ugyan már, királyom!...
MÁTYÁS *(Huncutul)* Van még egy kérdésem:
Meg tudnád-e fejni még a bakkecskéket?
ÖREG *(Cinkosan)* Meg én, ha valaki vet rá kötőféket.
MÁTYÁS Figyelj rám! – Addig, míg képemet nem látod
– bárhogyan kérnének –, addig fel nem tárod
jelentését, titkát, amit most beszéltünk!
Mához harmadik nap Budán lesz ebédünk
az urakkal. Várlak! De úgy: alkalommal
gyere föl Budára –, s mégse alkalommal!
Hozd el ellenséged, s leghűbb barátodat!
Így nyersz újra kegyet, s méltó jutalmadat.
Nos, urak, induljunk, mert itt lep az estve!
Mit mondasz csillagász, eső vajon lesz-e?
CSILLAGÁSZ *(A többiekkel együtt az eget vizsgálja, okoskodva)* Szép, derűs időnk lesz.
ÖREG *(Közbeszól)* Esőt ígér mára
jó öreg szamaram hangos iázása.
(Megdördül az ég a távolban)
MÁTYÁS Leszűrt tanulságul az igazság szolgál:
szamár a csillagász, s a csillagász szamár.
(Elindulnak, s körbe sétálva beállnak a második képhez)

MESÉLŐ Alig indultak el, máris bőrig ázva, tomboló viharban értek föl Budára.
Rá – amint ígérte Mátyás – három napra
mind együtt dőzsöltek nagy lakomát csapva.
Mit eszelt ki megint Mátyás furfangjában!?
Asztal alatt mindnek dézsában a lába:
áztatják, s nézik egy kókler mutatványát,
aki a kulcslyukon borsot hajigál át.
Most hajlongva végzi.

MUTATVÁNYOS *Piperkőc alak. Éppen az utolsó borsszemet hajítja át*
– a közönség felé, majd önelégült pózzal hajlong.
URAK *Félkörben ülnek, lábuk a dézsában. Kezükből mohón falják a papírból kivágott hatalmas libacombokat*
MÁTYÁS *(Egyedül tapsol)* Tőlük ne várj tapsra,

pecsenyével teli a vendégek marka.
De az én jutalmam busás, sőt: királyi.
– Sok bors kell, ugye, hogy tudd áthajigálni?

MUTATVÁNYOS *(Pózol)* Temérdek, királyom!

MÁTYÁS *(Fontoskodva)* S a bors milyen drága!

MUTATVÁNYOS *(Látja a szolga által hozott zsákokat. Mohón)*
Oh, mily sok arany fér három ily nagy zsákba!

MÁTYÁS *(Emelkedetten)* Tiszta művészetért ennyi borsos díj jár!

SZOLGA *(Míg átadja a zsákokat, figyelmezteti)*
Oszd be, hékám! Spórolj! Lassabban hajigálj!

MÁTYÁS *(Intésével elbocsátja a mutatványost. Az urakhoz fordul)*
Köszönjük, barátom! – Uraim, jól esett?

URAK (*Elepednek a szomjúságtól, zavartan nyögdécselve próbálnak italt kérni)*

2. ÚR *(Tikkadtan)* Felség, jól…

8. ÚR Elnézést…

CSILLAGÁSZ Italt!...

1. ÚR Egy keveset…

4. ÚR Nem kaptunk…

3. ÚR Lehetne?

7. ÚR Az étel…

6. ÚR fölséges!

MÁTYÁS *(Műcsodálkozással)* Italt? Abban álltok! Vagy nem elégséges?
Hisz a nád se kíván esőt – azt mondtátok!
Nem volt elég tele vízzel a dézsátok?
Bölcs urak, ím ez volt a tanulság mára.
Most félrevonulok öltözőszobámba,
hogy illőn mehessek vendégem elébe:
akinek badar volt minap a beszéde –,
ha most meglelitek válaszai nyitját,
jutalmazástokra megnyitom a kincstárt.
(Elmegy, de a következő jelenet alatt végig hallgatózik)

Az urak kiugranak a dézsákból, izgatottan tanácskoznak

2. ÚR Ki kell tudnunk dőre szavai értelmét!

6. ÚR Fizessük le!

8. ÚR Pénzzel oldjuk meg a nyelvét!

ÖREG *(Jön a kutyájával)* Szép jó napot, urak!

3. ÚR *(Túlzott kedveskedéssel)* Ni, a kedves bátya!

1. ÚR Mennyit emlegettük!

4. ÚR *(Körbeudvarolják)* Csuklott – ugye – rája?

5. ÚR Egészsége hogy van?

7. ÚR Meg a nyáj?

CSILLAGÁSZ S a füles?

6. ÚR Ide üljön, közénk!

1. ÚR Bár a korsó üres.

8. ÚR *(Ravaszul)* Mi majd színarannyal töltjük meg a zsákját!

2. ÚR *(Súgva)* Ha kend is feltöri bölcsessége zárját.

ÖREG *(Tétova)* Megnyitnám, de…

5. ÚR *(Segít továbbgondolni)* …annak ára van!

3. ÚR *(Bennfentesen)* …az, persze!

4. ÚR *(Dugja a pénzt)* Csengő aranycsikók!

7. ÚR Csak csúsztassa zsebre!

2. ÚR *(Mohón)* Tisztesség kit illet?

ÖREG Az asszonyt, mert mos rám.
Nagy tisztesség ám az, ha tiszta a gúnyám!

8. ÚR És a harminckettő?

ÖREG A fogaim száma – volt. De csak hat maradt.

CSILLAGÁSZ Aha!
3. ÚR És a fránya
sárba vetett négy pénz?
ÖREG *(Ravaszul mutatja a száját)* Mintha száraz lenne!?
2. ÚR *(Elérti, pénzt ad)* Itt egy újabb kenet.
5. ÚR *(Buzgólkodik)* Vert arany van benne!
ÖREG Sárba vész a négy, mert fiaimra költöm,
így lesz soha vissza nem fizetett kölcsön.
4. ÚR *(Csodálkozva)* Úgy? – És a bakkecskét?
1. ÚR *(Türelmetlen)* Hogy tudja megfejni?
ÖREG *(A fejét mutatja)* Nyikorog a kerék, újra kéne kenni.
7. ÚR *(Pénzt ad)* Halljuk hát!
ÖREG Csak így la, mint kendteket fejtem!
8. ÚR *(Felfortyan)* Ebadta parasztja!
CSILLAGÁSZ Csirkefogó!
3. ÚR Menten
megyek a királyhoz!
1. ÚR Menjünk mind panaszra!
ÖREG Dejszen éppen ő, ki kötőféktek tartja.
8. ÚR Vén lókötő!
7. ÚR Paraszt!
4. ÚR *(Diadallal)* Kézre adtad magad!
6. ÚR A képét nem láttad, s eladtad titkodat!
ÖREG *(Bölcsen)* Bölcs királyunk képét? Nézz a pénz lapjára,
(mutatja) onnan kacsint le rád magyarok királya.
MÁTYÁS *(Előlép)* Úgy van, öreg! – Nos, urak, ugye, hogy nem dőre
hallgatni a bölcs szót, s tanulni belőle?
(Az öreghez) Hogy állsz a többivel, vitézem?
ÖREG Hitemre
elégedett lehetsz. Lám, jövetelemre
(mutatja, hogyan sántikált fél lábával a kutyája hátán)
alkalom volt kutyám, hátán egyik lábam –
s alkalom híján a másik út porában
sántikált.
MÁTYÁS *(Elismeréssel)* Ez ügyes. S a barátod?
ÖREG *(Kutyájára támad)* Ládd-e:
coki, beste, vén csont, takarodj el végre,
haszontalan girhes, hord el az irhádat,
mert farodba törlöm le sáros csizmámat.
(Mátyáshoz) Látod, elsompolyog az ártatlan. Végül
aztán farkcsóválva mégis visszatérül,
s a kezemet nyalja, mert hűséges pára.
Kell-e barátságnak nagyobb bizonysága?
MÁTYÁS Nem kell. S ellenséged van-e?
ÖREG Azt – bevallom –
nem hoztam. Helyette elkísért az asszony.
(Beinti a feleségét)
Hadd lásson világot.
(Szemével jelzi Mátyásnak, hogy amit most lát, csak csel.
Magából kikelve rátámad az ártatlan asszonyra) Né te! A mindenét,
máris az urakra meresztgeti szemét!
Páváskodva bandzsít, csipejét riszálja!
Léha fehércseléd! Gyalázatos pára!
FELESÉG *(Felháborodik az igaztalan vádaskodásra)* Én-e?
Gyalázatos? Hallja ezt kend, felség!?
Így piszkít! Megaláz!
(Hirtelen elhatározza magát) Tisztesség ne essék,

elmondom… el én,… hogy…
(megtorpan az elhatározással, majd győzködi magát)
…ez kötelességem!
(Fenyeget) Feladlak!
(A királyhoz) Gyilkos ez! – Büntesd méltóképpen!
Egy aranyművesnek vére szárad kezén.
– Osztozunk a kincsen – ígérte. De nem én!
Nem leszek cinkosod! – Jaj, gyilkosné lettem!

ÖREG *(Nyugodt mosollyal)* Felség, most láthatod, ki az ellenfelem.
Leöltem egy birkát s azon véres kézzel
hazudtam volt néki, hogy levágtam késsel
fejét a nyakától egy aranymívesnek.
Lám, készpénznek vette.
(Kedveskedve öleli az asszonyt) Csak felültettelek,
te, házi ellenség!

MÁTYÁS *(Bölcs mosollyal)* Megálltad a sarat,
bölcs ésszel elnyerted ígért jutalmadat:
(Az urakra) – Amit tőlük kaptál tandíjuk fejében –
megtoldom birtokkal – úgy ráadásképpen.
(Tele tarisznyát ad át)
Ez csillagász-eszű okos szamaradnak –
abrakostarisznya, benne arany abrak.
– Szamarabb szamarak bőven vannak nálunk,
sajnos, nem lehet már ő a főszamárunk.
Te győztél bölcs ésszel minden fondorlaton,
érte tiszteletünk az igazi jutalom.
(Kezet fognak)

ÖREG Énmagamnak nincs több s más kívánsága,
csak az: soká éljen magyarok királya!

Csóka móka

SZEREPLŐK:

- Mesélő
- Mátyás
- Legény
- Bíró
- Kisbíró
- Követ
- 1. ajtónálló
- 2. ajtónálló
- Elöljárók (tetszés szerinti számban)
- Asszonyok
- Szolgák

Bíró és az elöljárók félkörben ülnek egy malomkő mellett, könyökük a térdükre, fejük az öklükre támasztva – töprengenek

MESÉLŐ *(Bemutatja a mozdulatlan társaságot)*
A solymári kupaktanács:
bölcs férfiak mind egy szálig,
fejük dagad, mint kőtt kalács –
tanakodnak. Ám mindmáig,
három éjjel, három napja,
se veleje, se kalapja,
senkinek egy okos terve,
ami rajtuk segíthetne,
gondjaikon enyhíthetne.
Pedig Mátyás megizente:

KÖVET (*Az ülő csoport mögé állva kántáló hangon felolvassa a király üzenetét.*
Az elöljárók mimikával, mozdulattal reagálják)

Minap a királyi hintóm
kerekeit összetörte
egy hanyagul odavetett,
ottfelejtett,
ütött-kopott
malomkő a kátyus úton.
Megüzenem most ezúton:
azt a vásott
bűnöst méltón megbüntessék!
Mivel nekünk ennyit ártott:
a malomkő megnyúzassék!
Diktum-faktum! – amint illik:
az ítéletvégrehajtás
a solymári kupaktanács
bölcs fejének legyen dolga!
– A hal is a fejtől bűzlik. –
De, hogy ideje és gondja
jusson másra,
– például: útjavításra! –
az egész kupaktanácsra
bízzuk rá a bíró tettét!
S ha parancsunkat megszegnék:
úgy a tanács minden tagja
hátát tartja,
abból a királyi varga
– egy királyi lábra méltó –
bakancs szíját kihasítja!
Fikszum – fertig! Nincs rá vétó!
Így akarja:
Mátyás az igazságosztó. *(Kimegy)*

1. ELÖLJÁRÓ *(Továbbtöprengenek, vitatkoznak ülve. A bíróhoz)*
Kend a bíró!
2. ELÖLJÁRÓ *(Ő is támad)* Kendnek mondta!
BÍRÓ *(Méltatlankodva)* Solymáron ez bíró dolga?
3. ELÖLJÁRÓ Így hirdette ki a követ
4. ELÖLJÁRÓ *(Rászól)* Ne emlegess te is követ!
5. ELÖLJÁRÓ *(Biztatja)* Vágjon bele!
6. ELÖLJÁRÓ El ne vétse!
3. ELÖLJÁRÓ *(Mohón)* Prémbundának kerekítse!
BÍRÓ *(Nézegeti a követ)* Hol a hókja? Hol a málja?
A horpasza, gereznája?
Kitől lehet kitanulni,
miképpen kell követ nyúzni?
5. ELÖLJÁRÓ Mester abban a mészáros!
1. ELÖLJÁRÓ És a varga? Az is bőrrel
munkál!
4. ELÖLJÁRÓ S a szűcs szőrrel!
2. ELÖLJÁRÓ A lódoktort! Csakis azt hívd!
3. ELÖLJÁRÓ Ehhez kőfaragó konyít!
4. ELÖLJÁRÓ Templomszolga?
1. ELÖLJÁRÓ Kántor?
5. ELÖLJÁRÓ Bába?

MESÉLŐ *(Közbelépésével leintette, élőképpé merevítette a vitázókat)*
Tanakodnak – mindhiába,
nem jutottak ötről-hatra.
De ni, hátul az ablakba…

LEGÉNY *(Bekönyököl a képzelt ablakon. Fütyül, mire a vitázók – mozdulatlanná merevült pózukban – testtel felé fordulnak)*

Na ne! Kendtek mi a kőbe
botlottak, hogy elgyötörve
magukat betegre nyúzták!

1. ELÖLJÁRÓ *(Felnyög)* A ménkűbe!

LEGÉNY Csak nem nyúzzák?! *(Fütyül)*

BÍRÓ *(Lassan indítva, majd a tempót, hangszínt és erősséget is egyre az ordításig fokozva – szinte egy szuszra adja ki mérgét)*
Hijnye, azt a rézkupakos,
csürdöngölős, vaskalapos,
bőrbocskoros, szőrcsuhás,
itykés-pitykés rokolyás,
butykos rocskás, bugylibicskás,
potykás ócskás, csacska csicskás,
kóc-szakállú – kalucsnija,
gacsos-lábú – kamáslija,
pök-subickkal kikent-kifent…

LEGÉNY *(Eddig fütyörészett, most kihasználva a lélegzetvételnyi szünetet, ártatlanul közbevág)* De azért nem haragszik kend?!

BÍRÓ *(Fogcsikorgatva)* Áá! Dehogy!

4. ELÖLJÁRÓ Pont a legjobb ötletemet!...

5. ELÖLJÁRÓ *(Fején mutatja)* Itt motoszkál… De így!?

BÍRÓ *(letörten)* Ezek
nem érdemlik…

LEGÉNY *(Közbeszól)* Bölcs emberek,
mire nyúzzák magokat?

1. ELÖLJÁRÓ *(Letörve)* Mire?
Pedig ezt a követ kéne…

LEGÉNY *(Ámul)* Nyúzni?

5. ELÖLJÁRÓ *(Nyomatékkal)* Nyúzni!

LEGÉNY *(Még mindig nem hiszi el)* Követ?

4. Elöljáró *(Már dühös)* Követ!

LEGÉNY S ezért gyötrik az eszöket?

3. ELÖLJÁRÓ Mátyás király rendelése,
hogy megnyúzzuk.

LEGÉNY Csak így, élve?
Előbb vérét kéne venni.

MIND *(Ámulva)* A kőnek?

LEGÉNY *(Természetesen)* Lehet mást tenni?!
Ha ez a király parancsa,
hatalma van, megoldatja:
leöleti, – mi az neki!
(biztatólag) Aztán – potomság a többi!

ELÖLJÁRÓK *(Az egyszerű megoldást hallva újra felélénkülnek)*

2. ELÖLJÁRÓ Na, mit mondtam?!

6. ELÖLJÁRÓ Igazam lett!

1. ELÖLJÁRÓ Akkor ugrott be az ötlet…

3. ELÖLJÁRÓ Mégiscsak eszembe jutott!...

5. ELÖLJÁRÓ Nyelvemen volt rég…

1. ELÖLJÁRÓ Köztudott,
ha koncentrálok…

6. ELÖLJÁRÓ Csak kipattant!

1. ELÖLJÁRÓ *(Mutatja)* Vakartam így, és bekattant!

BÍRÓ Mégiscsak nagyokos vagyok!

5. ELÖLJÁRÓ Amíg frissiben a dolog,
üssük nyélbe, amíg meleg!

MESÉLŐ *(Viszi a kézről kézre adott írást az oldalt beálló királyhoz és hozza a választ)*
Küldték is az üzenetet
a királynak. Tetszett neki!
Feltette, hogy megismeri

a bölcs bírót. Elrendelte:
Budán nyomban felkeresse!

BÍRÓ *(Elolvassa, magában dühöng, a többiek eloldalognak)*
Budára? Én?... Neeem! Királyom!
Legyen bíró más Solymáron!
(A kisbíróhoz) Fejem drágább, mint a süveg,
keress bele másik fejet! *(El)*

A Kisbíró lassan, akkurátusan sorba jár a süveggel. Félkörben állnak az asszonyok, mögöttük bujkálnak a férfiak, az elöljárók is. Sorban elutasítják a felkínált süveget

1. ASSZONY *(Begyesen)* Bíró??? Hogyha bolond lenne!
2. ASSZONY *(A süvegre)* A képéhez nem is menne!
3. ASSZONY *(A szoknyája alatt bújtatja a férjét)*
Nincs itthon! Talán jövőre…
4. ASSZONY *(Szánakozva)* Haja hull, a tökfödőbe…
5. ASSZONY *(Sopánkodik)* Nagy rá! Nem lát ki alóla.
6. ASSZONY *(Harciasan)* Lóduljon, míg jól van dolga!...
7. ASSZONY *(Siránkozik)* Bírónak? Ezt? Hiszen szamár!
8. ASSZONY *(Elébe áll)* Elromlott az ajtón a zár!
9. ASSZONY *(Sír, mögötte bújik a férj)* Beteg!... Meghalt!... Eltemettük!...
10. ASSZONY *(Pöröl)* Tűnj el a süveggel együtt!

A Legény semmiről sem tudva, hetykén fütyörészve beállít

KISBÍRÓ *(Tanácstalanságából – a legényt látva – felocsúdik, majd elhatározással)*
Nocsak!... Ej ni!... Mint a rigó!
(A legényhez lép) Szép öcsém! Itt te lész bíró!
Isten is arra teremtett,
hogy viseld e szép süveget
Solymáron!
LEGÉNY Én? Osztán mire?
KISBÍRÓ *(Hízeleg)* Hisz fütyülsz, mint filemile!
Mától a törvény diktálja:
az légyen Solymár bírája,
aki füttyös!
LEGÉNY *(Hetykén)* Jó, nem bánom!
KISBÍRÓ Nincs a kerek nagyvilágon
másutt ilyen derék bíró!
(A legény fejére teszi a nagy süveget, az alig lát ki alóla)
A süveg is pont rád való!
MINDENKI *(Olvadva)* Mintha csak rá szabták volna!
LEGÉNY *(Csak úgy kérdi)* Osztán, mi a bíró dolga?
KISBÍRÓ *(Mézesmázosan, miközben – kihasználva, hogy a fiú nem lát a süvegtől – lábujjhegyen oson kifelé a néppel együtt)*
Már mi lenne?! Egyéb semmi,
csak a süveget viselni
és fütyülni hónapszámra.
LEGÉNY *(Elégedett)* Az jó!
KISBÍRÓ *(Már csak a feje látszik, gyorsan bekiabál)*
Még ma menj Budára,
Mátyás meg akar ismerni.
LEGÉNY Én is útet.
KISBÍRÓ *(Megkönnyebbülten törli a homlokát, majd eltűnik)*
Nahát! Ennyi…
LEGÉNY *(Megigazítja süvegét, elégedetten néz körül. Meglát egy madarat)*
Azt tudod-e sárgarigó,
hogy ki Solymáron a bíró?
Megfoglak! …Nem rigó?... Csóka?!
(Elkapja) Hopp, megvagy! – Jó lesz az útra.

(Tarisznyába teszi. Örömében boldogan táncolva, forogva kiáltja)
Azt fütyüld ki sárgarigó:
Budára indul a Bíró! *(Fütyörészve körbejárva)*

MESÉLŐ *(Fölállítják a félkör alakú malomkövet várfalnak)*
Ment, vidáman fütyörészve
a várba, Mátyás elébe.

1. AJTÓNÁLLÓ *(Elé áll)* Hé, te, suttyó! Merre tartasz?
LEGÉNY *(Foghegyről)* Vajon! Kettőt találgathatsz.
1. AJTÓNÁLLÓ Kisebb garral, öcskös!
LEGÉNY *(Önérzetesen kiigazítja)* Kelmed!
Így titulálj!
1. AJTÓNÁLLÓ *(Gúnnyal)* Engedelmet!
LEGÉNY Engedek én, ha te hagyod,
(nagymellénnyel) a solymári bíró vagyok!
Úgy ám, pupák!
1. AJTÓNÁLLÓ *(Érdeklődve súgja)* És mivégre?...
LEGÉNY *(Megjátssza)* Mátyás kért meg… tán ebédre…
1. AJTÓNÁLLÓ *(Bennfentes)* Ajándék?
LEGÉNY *(Fölénnyel)* Itt a szütyőmben.
1. AJTÓNÁLLÓ *(Mohó)* Ugye, kapsz is?
LEGÉNY Persze! Bőven!
1. AJTÓNÁLLÓ Felét! *(Mutatja, hogy kéri)*
LEGÉNY Neked?
1. AJTÓNÁLLÓ Ez a taksa!
LEGÉNY *(Türelmetlen)* Jó, csak eressz már utamra! *(Továbbmegy)*
2. AJTÓNÁLLÓ *(Útját állja)* Hé, te!
LEGÉNY *(Már tudja, miről van szó)* Kelmed!
2. AJTÓNÁLLÓ *(Látja, hogy a fiú érti a csíziót, félszavakból értik egymást)*
Hozzá?
LEGÉNY Persze!
2. AJTÓNÁLLÓ Szütyő?
LEGÉNY Teli!
2. AJTÓNÁLLÓ Kapsz?
LEGÉNY Degeszre!
2. AJTÓNÁLLÓ Fele! *(Mutatja, hogy az övé)*
LEGÉNY Tiéd!
2. AJTÓNÁLLÓ Akkor tűnés!
LEGÉNY *(Továbbmegy. A királyt is ajtónállónak véli, szóhoz sem engedi jutni. Felsorol mindent kérdés nélkül és ígér)*
Szót se! Tudom, mi a dürgés!
És nem suttyó!... Bíró! – Solymár!
Ajándék meg neked is jár,
ne félj, majd az egykomámmal,
– már úgy értem: *(jelentősen)* a királlyal –
a ráadás elintézve,
csak vezess már elejébe!
MÁTYÁS *(Belemegy a játékba, körbevezeti és maga elé állítja)*
Ott állsz.
LEGÉNY Hol?
MÁTYÁS A király előtt.
LEGÉNY *(Szinte nem hiszi, habog, majd ijedtségét szemtelen hetykeséggel palástolja)*
Hogy te?... Felség!... Huuu!... Az elébb…
Hááát?! – Kolléga!... Mert az, ugye?
Nekem ott a falu ügye,
neked meg – egy kicsit nagyobb.
(Ujjaival mutatja a pénzt) De ez is több!...
(Megpróbálja viccel elűzni Mátyás kínos hallgatását) Kösz, megvagyok!
(Most már kínban)
Háát… én csak beszélek… szélek…

(Hirtelen ötlettel) Különben hogy vagyunk?

MÁTYÁS *(Keményen)* Élek!

LEGÉNY *(Megkönnyebbülten buzgólkodik)*
Hűűű, hát az jó!... Az nagyon jó!

MÁTYÁS *(Oldódik)* Tudod: élnék, – csak az adó!
Ha már itt vagy, súgd meg végre,
nem külditek három éve,
miért?

LEGÉNY *(Megjátszott csodálkozással)*
Ne mondd! Az nem lehet!
Folyton küldjük: adó, eredj,
eredj Budára föl végre!
Nem mozdul az istenért se!

MÁTYÁS *(Bepöccen, belódítja a „szomszéd szobába", a malomkerék mögé)*
Ej, az apád rézangyalát!
El nem hagyod ezt a szobát,
míg az adót… *(felfigyel a legény fütyülésére)*
Ki fütyürész? *(nyitná az ajtót)*
Hé!... Bezárta!... Ilyen merész… *(hallgatja a füttyöt)*
Te vagy? …Vagy egy madár?... Hallod!?

LEGÉNY *(Ravaszul, mintha valami madárhoz beszélne)*
Szegény buba!

MÁTYÁS *(Rázza a kilincset)* Rigót hallok?
Milyen rigó?... Csak nem nekem…

LEGÉNY *(Ravaszkodik)* Kis rab!

MÁTYÁS *(Megadja magát)* Jól van! – Elengedem!
(Alkuszik) Na, a felét.

LEGÉNY *(Már indult volna, de most újra ravaszkodik)*
Itt pusztulunk!...

MÁTYÁS *(Elszántan)* Mindet, na. *(A tarisznya után nyúl)*
Az ajándékunk?

LEGÉNY *(Szándékosan félreérti)* Nagylelkű vagy! Azt is kapok!

MÁTYÁS *(Mérges)* Busásan, huszonöt botot!

LEGÉNY Százat!

MÁTYÁS *(Bámul)* Tessék?

LEGÉNY *(Határozottan)* Kerek százat!

MÁTYÁS Verést?

LEGÉNY Ha gusztusom támadt?!

MÁTYÁS *(Bekiáltja a szolgákat, határozottan parancsolja)*
Jó. Legények! Szépen kérte –
száz botot! – de bőven mérve
csapjatok rá!

LEGÉNY No, ne kapkodj! –
A két legény, ki az ajtód
előtt lebzsel – épp az elébb
elkérte már felét-felét.
Nekik adtam. – Jó a szívem!

MÁTYÁS *(Elismeréssel)* Derék! Én meg is tetézem.
Akkor lássuk a madárkát!
Rigó, ugye?

LEGÉNY *(Óvatoskodik)* Várj, az árvát
meg ne ijeszd, fél azóta. *(Kirepíti)*
Huss, te! *(Nézik a madár repülését)*

MÁTYÁS *(Csalódva)* De hisz ez csak csóka!

LEGÉNY Persze! – De mindenki tudja,
Solymáron úgy fütyül a csóka,
mint másutt a rigó!

MÁTYÁS *(Bosszankodását legyűrve intézkedik)* Jól van!
Ha úgy – legyen még úgyabban:
akkor járulhattok mától

színem elé, ha Solymárról
hoztok egy fütyülő csókát!
Punktum! Lezártuk a mókát!

LEGÉNY *(Hamiskásan)* Bölcs ítélet! De, instállom,
ki hiszi el ezt Solymáron?

MÁTYÁS *(Nagylelkű)* Írásba is adom! *(Ír a fiú hátán.)*

LEGÉNY *(Mohón)* Felség!
Pecsétet rá! Hármat!

MÁTYÁS *(Átadja)* Tessék!
(Olvassa) Füttyös csóka nélkül mától
nem jöhet senki Solymárról
hozzám.

LEGÉNY *(Elégedetten elteszi, huncutul ravaszkodik)*
Rendben! – Bár sajnálom:
nem látlak többé, királyom.

MÁTYÁS *(Kegyesen)* Mért ne? – Te kísérd az adót, –
az újat és elmaradót –
föl Budára.

LEGÉNY *(Tettetett sajnálkozással)* Azt nem lehet,
tiltja pecsétes rendelet! *(mutatja)*
Nem hozhatunk adót hozzád, –
hisz nem lelünk füttyös csókát.

MÁTYÁS *(Hirtelen felfortyan, – majd elismeréssel)*
Hű, a kutyafékom-adta!
Esze, akár a beretva!
Aki bölcs, csak egyet tehet:
elismerően hajt fejet
a furfang és tudás előtt.
Mert ész, – s nem fütty ültette őt
bíró-székbe! – Nem lesz gondja
többé Solymárnak adóra!

MIND Éljen Mátyás!

MESÉLŐ S a tanulság?

MÁTYÁS Az nincs.

MIND *(A nézőkhöz)* Mondják meg: manapság
hol lehetne ilyet tenni:
bíróságot, rangot, címet
lehet-e ma füttyért venni??? *(Mindenki fütyül)*

Fodor Mihály Pest Megyei Színjátszó Tábor, 2010

Szivák-Tóth Viktor

A Pest Megyei Közművelődési Intézet az idén már tizennyolcadik alkalommal szervezte meg színjátszó táborát, a hagyományokhoz híven, Zamárdiban. Az intézet felkérésének most is nagy örömmel tett eleget az összeszokott szakmai gárda, ugyanakkor az első pillanattól kezdve világos volt számunkra, hogy az idei rendhagyó tábor lesz. Ez az első alkalom, hogy Fodor Mihály nem vehetett részt a közös munkában. Tiszteletére, emlékének megőrzésére a Pest Megyei Közművelődési Intézet úgy döntött, hogy a tábor felveszi egyik alapítójának nevét, és az idei évtől a Fodor Mihály Pest Megyei Színjátszó Tábor nevet viseli. Mint már évek óta, most is több mint 120 színjátszó gyerek szakmai és szabadidős programjának megszervezésével bízott meg bennünket a PMKI. Az alapelvek, amelyek miatt a tábor eddig sikeresen működött, valamint a tábor szervezői és művészeti vezetői által közösen kitűzött célok továbbra is változatlanok maradtak. Minden csoportvezető az általa hozott színjátszóit „vegyíti” a máshonnan érkezőkkel, vegyes csapatokat alakítunk, korosztályok szerint. Közös érdekünk, hogy a gyerekek minél jobban érezzék magukat, közben mindenkinek lehetősége legyen a fejlődésre. A PMKI gondoskodásából a tábor minden csoportnak biztosít zeneszerzőt, énektanárt, mozgástanárt, és ha kell, a rendezők egymásnak írnak dalo-

kat, dalszövegeket. Ha nem is professzionális módon, de megoldható volt a fény- és hangtechnikai, sőt idén a multimédiás igények kielégítése is. A játszók az otthon megszokottól eltérő rendezői stílusokat próbálhatnak ki, ráadásul új kapcsolatokat építhetnek hasonló érdeklődésű társaikkal. Ennek eredményei eddig visszaigazolódtak: jó néhányan – a tábor nagyobbik hányada – évről-évre visszatérnek, úgy érzik, van még mit tanulniuk. A másik eredmény, hogy a tábor lakói egyre jobban ismerik egymást, hisz az adott korosztályban az évek során szinte már mindenkivel lehetőségük volt játszani. Az utóbbi években ezzel együtt szükségét éreztük a próbákon kívüli programok hatékonyabb megszervezésének. Ezt a táborból már kinőtt régi játszók – jelenleg asszisztensek vagy már rendezők –, a fiatalabb felnőtt generáció, az úgy nevezett „vének" kapták feladatul. Mindezt azzal a céllal, hogy a tábor közösségi életét csoportokon és generációkon átívelően is megszervezzük.
Miután mint fiatal rendező, mindkét tevékenységből kiveszem a részem, azt hiszem a rendezők, asszisztensek és a szabadidő-szervezők nevében is bátran kijelenthetem, hogy a Pest Megyei Közművelődési Intézet magas színvonalú és mindenre kiterjedő tevékenysége nélkül, amely biztosítja valamennyiünk számára az elmélyült szakmai munka feltételeit, ezt az egyhetes megerőltető munkát nem tudnánk végigcsinálni. Ez teszi lehetővé számunkra, hogy a tábor ideje alatt már kizárólag a színjátszókra tudjunk koncentrálni – a külvilág teljes kizárása nélkül biztosan nem teremtődne meg az az atmoszféra, amiben egy hét alatt képesek lehetünk egy-egy előadás elkészítésére. Külön köszönet a fentiekért Makra Borbálának, a PMKI igazgatójának és Gaál Annának, a szakterület intézményi gazdájának.
Rendhagyó volt a tábor a tekintetben is, hogy az idén már kilenc csoportban dolgoztunk a megszokott nyolc helyett. Újdonság volt továbbá a mozgásszínház és a film megjelenése a bemutatók sorában. Javultak a tábor technikai feltételi is. Az intézet ezen a nyáron egy fedett nézőterű színpadot is a rendelkezésünkre bocsátott, így programjaink nem voltak kiszolgáltatva az időjárásnak. A heti program szintén átalakult: első estére tettük a tábor névadó ünnepségét. A PMKI részéről Gaál Anna felolvasta a tábor névfelvételéről készített hivatalos okiratot, amelyet minden táborlakó aláírásával hitelesített. Ez alkalomból bemutattuk Fodor Mihály darabját, a Vicinálist, amelyet a tábor életében kétszer is megrendezett, és amellyel a Weöres Sándor Országos Gyermekszínjátszó Találkozón is sikeresen szerepelt. A mostani előadás különlegessége volt, hogy mindkét korábbi rendezés szereplőgárdája együtt játszott ezen az estén. Az előadást megemlékezés és közös éneklés követte. A felcsendülő dalok szerzője ugyancsak Fodor Mihály volt.
A hét folyamán további két előadás került még bemutatásra: a Majorfalvi Bálint – Boda Tibor páros által létrehozott Esti próba 7. és a bagi Fapihe 8. osztályosainak előadása, a Mesteremberek. Ezen kívül volt közös improvizációs este, amelyen kicsik-nagyok együtt gyakorolhatták a rögtönzés tudományát a népszerű Beugró című tévéműsor játékait játszva. A budapesti Vörösmarty Mihály Gimnáziumból érkezett diákok által szervezett táncházban a gyerekek megismerkedhettek a gyimesi táncok alaplépéseivel. Mindnyájunk örömére az időjárás lehetővé tette, hogy az egyik este tábortüzet gyújtsunk, ahol az elmúlt tizennyolc év tábori dalait tanulták és énekelték a gyerekek. Kiemelkedett a programok közül a Ki mit tud?, amit az önként jelentkezők műsorszámaiból állítottunk össze. Itt valóban egymást szórakoztatták a táborlakók, mindezt magas színvonalon, és gyakran olyan képességeiket is megmutatva, amelyeket máskor nem láthattunk tőlük. Idén ráadásul a szokottnál többen szerepeltek saját szerzésű dalokkal, szövegekkel.
Hogy mi teszi eufórikussá a hangulatot, nem tudom biztosan; a program nagyon sűrűnek tűnik, a játszók a napi kétszer három órás próbán kívül aktívak az esti programokon is, együtt vannak a szünetekben a Balaton-parton vagy a tábor területén egyre inkább „elszaporodó" gitárok és egyéb hangszerek köré gyűlve. Látszik rajtuk a fáradtság is persze, de az biztos, hogy hatványozott energiaszinttel és munkakedvvel vetik bele magukat mindenbe.
Az egész hét nyilvánvalóan az utolsó, a bemutatók napjára van felfűzve, ez tölti meg feszültséggel az egész heti próbafolyamatot, és itt akarja megmutatni mindenki a másiknak, mit tanult, miben fejlődött, mi mindennel lett gazdagabb ez idő alatt. Erről a napról ezért érdemes hosszabban is szólni.
A bemutatók sorozata délután kettőkor indult meg. Az előadásokat ismertető plakátból már mindenki tudhatta, hosszú program vár ránk: nyolc előadás és egy film került bemutatásra. A rendívül sűrű program ellenére a közönség fáradhatatlannak bizonyult és mindvégig együtt élt az előadásokkal. Ez köszönhető volt persze a játszóknak is, hisz az előadások színvonalával szemben senkinek sem lehetett kifogása, de ennél talán fontosabb az, hogy a hozzátartozókból és a táborozókból álló közönség most is bátorítóan hatott a szereplőkre, és noha nagyon különböző stílusú előadásokat, különböző korosztályú játszókat láthattak a színpadon, a táborlakók nyitott és érzékeny nézőközönséget alkottak. Az első előadást a legkisebbektől, a 6-10 éves korosztálytól láthattuk. Ők Kovács Éva és asszisztense, Bereczkiné Szendrey Éva vezetésével *A pók* címmel készítettek egy verses összeállítást. A csoportot budapesti, fóti, ráckevei, szigetújfalui és váci gyerekek alkották. Azt már megszokhattuk ettől a korosztálytól – ne feledjük, már

közöttük is van a táborba több éve visszatérő játszó –, hogy hihetetlen élénkséggel és igazi játékkedvvel mozognak a színpadon. Az már Kovács Éva érdeme, hogy ez az energia akkor is mindvégig érezhető maradt, miközben a képekre, mozgásokra épülő előadás során a gyerekeknek óriási figyelemre és önfegyelemre volt szükségük – kétségtelen, itt a közös alkotással szembeni alázatot a játék öröme támasztotta alá.

Kovács Éva ebben az évben is nagy hangsúlyt helyezett az eszközhasználatra. Központi tárgyai idén a leplek és a pók megjelenítésére szolgáló háló voltak. A drapériák a legváltozatosabb formában tűntek elő: jól működtek térszervezőként, a képek megformálásakor, olykor pedig a játszók a színen alakították át őket bábokká, különböző rovarokká.

13. kép: A pók. Rendezte Kovács Éva. *Illés Csaba felvétele*

Az előadás gazdag eszköztárat sorakoztatott fel: színjáték, bábozás, tánckoreográfia, ének és élő zene. Utóbbi kettő Angyalföldi Zsuzsa zeneszerző munkáját dicséri, de akadt zenész a játszók között is Pap Máté személyében. A minden korosztállyal dolgozó tábori mozgástanárunk, Kettler Szandra koreográfiái pedig jól simultak az előadás többi részéhez. A bemutató sikerét az azt követő taps abszolút igazolta. Számomra meghatározó élmény volt, hogy a játszók hitelesen közvetítették a nagy érzelmi skálát bejáró versek hangulatát, képesek voltak erőteljes váltásokra is, így a szerkezet is tisztán kirajzolódhatott – és azt hiszem, vagyunk jó néhányan, akik fejébe jó ideig felejthetetlenül beégett a hálójával áldozatára leselkedő pók képe.

Az előadást rögtön követte – a játszóknak ilyenkor gyakran tíz perc alatt kell a teret berendezniük és az előadásra rákészülniük – a következő: a kicsit nagyobbak, a 10-12 évesek Kovács Anna és Ordasi Gábor vezetésével dolgoztak. Ők alkották a legnépesebb csoportot, a tizenhét gyerek Bagról, Galgamácsáról, Inárcsról, Fótról, Ráckevéről és Tökölről érkezett, a csoportvezetőknek így komoly csapatépítő tevékenységre is szükségük volt. Mindemellett ez a korosztály a színészvezetésben is kihívásokat jelent, a vezetők jól érezték, hogy itt az ideje a karakterformálás alapjainak elsajátítására. Ennek érdekében a munka során nagyban támaszkodtak a gyerekek saját improvizációira is, az előadás alapanyagául pedig egy Nógrádi Gábor-regényt választottak, innen a darab címe is: *Gyerekrablás a Palánk utcában*. A témaválasztást indokolta egyrészt a gyerekek problémára való fogékonysága – a történet az elvált szülők gyerekének helyzetét, a felnőtt és a kortárs közeg fontossága közötti ingadozást dolgozta fel –, másrészt, hogy a krimi-műfaj megfelelő távolítást és biztonságot jelenthetett a játszók számára. Az előadás így nem csak egy fordulatokban gazdag, komikus helyzetekkel tarkított történetet mesélt el sikeresen, közben érezhető volt: a játszók magukról is mesélnek, az idősebb nézők ezen túl pedig érezhettek némi keserédes iróniát is, ami a felnőttek világával szembeni kritikát hangsúlyozta ki. A Bud Spencer – Terence Hill filmekben sokszor hallott zenére bevonuló kamionsofőr apuka és kollégája mindenesetre egy ismerős érzést idézett fel bennem, az ideális apukának az én képzeletemben is így kellett (így kellett volna) megérkeznie. A problémák feloldása persze nem maradt el, a finálé – Váczi Virág Majsai László szövegére írt dalával – már a felhőtlen örömöt közvetítette.

Pihenni azonban most sem volt időnk, a helyszín továbbra is a tábori, sátorral fedett színpad, így aztán gyors átrendezés után jöhetett a következő előadás. Elképesztő iramú és energiájú előadást kaptunk. Kovácsné Lapu Mária és Fodor Éva asszisztensükkel, Kovács Gézával Arany János *Toldi*ját vitték színre,

támaszkodva Várhidi Attila forgatókönyvére is. A csoportot 13-15 éves bagi, inárcsi és pilisborosjenői gyerekek adták. Miután két, Fodor Évával vezetett hazai – egy bagi és egy inárcsi – csoportunk tagjai is itt játszhattak, már a hét folyamán megbizonyosodhattam róla, a közösségépítés remekül működött, a gyerekek hihetetlenül egymásra találtak, egymás előtt bátran, megnyílva játszottak már a próbák során is. Ez a felszabadultság az előadás egészére jellemző volt. Az összhang érezhető volt Illés Csaba zenéi és Kettler Szandra koreográfiái között is, ami a gyerekek játékával együtt még egy egyszerű burleszk jelenetből is sajátos színpadi világot varázsolt – ráadásul a rendezők nagyon jó érzékkel adagolták ezeket a betéteket. Ugyancsak jó arányban szerepeltek a közösségi játékra épülő és a személyes megszólalást igénylő jelenetek.
A legfontosabb számomra mégis az, hogy sikerült a gyerekekkel olyan stílust, formavilágot találniuk a rendezőknek, ami az előadás humorának is rendkívül jó táptalajt adott, és eközben a Toldi súlyát sem vette el, sőt az epikus műnek valódi drámaiságot adott. Sok igazán szép alakítást is láthattunk a játszóktól: a királyt, Györgyöt és Toldit játszó fiúk, az anyát és az özvegyet alakító lányok játéka külön is kiemelhető.

Hosszabb szünet után, új helyszínen, a Zamárdi Művelődési Házban folytatódhatott a program, immár a középiskolás korosztály volt soron. A csoportot budapesti, inárcsi és tököli diákok adták. Az előadók jó előre „felcsigázták” már a nézőket, a hét során ugyanis leginkább az ő dalaiktól zengtek a tábori esték. A kíváncsiságot csak tetézte a plakáton szereplő bemutatkozó szöveg: „*Lőtávolban Budapesten* / Kis magyar apokalipszis sok zenével, angyalokkal / Tettestársak: Maczák Ibolya, Majorfalvi Bálint / Maffiafőnök: Pap Gábor / Külön köszönet: Majsai László, Kettler Szandra, Illés Csaba, Illés Árpád”. Persze azt is tudta mindenki, hogy a két évvel korábban bemutatott *Angyalföld felett az ég* folytatását látjuk majd. A korábbi előadás Wim Wenders *Berlin fölött az ég* című filmjét vette alapul, az ideit a *Távol és mégis közel* (szintén Wenders filmje) inspirálta. A színpadon azonban most sem a filmet láttuk viszont, Pap Gábor újra teljesen önálló szöveget írt az előadáshoz.

14. kép: Lőtávolban Budapesten. Rendezte Pap Gábor. *Illés Árpád felvétele*

Ahogy két évvel korábban, a tér most is tartogatott meglepetéseket a számunkra. A termet hosszában osztották ketté nézőtérre és egy három helyszínt magába foglaló széles színpadra. Később még ez a nem kis tér is kitágult, bevonva egyrészt a falakon túli, a nyitott ablakokon, ajtón át láthatóvá tett udvarrészt, másrészt az élőkamerás közvetítéssel játékba hozva a nézőteret magát is. Mindez természetesen nem funkció nélkül történt, az angyalok ugyanis a második részre mintha elvesztették volna a „magaslati pontot”, ahonnan korábban mindent beláthattak, így aztán a hol is vagyunk, a valóságban, egy sorozatban vagy

épp színházban, mindennek eldönthetetlensége sokkal hangsúlyosabbá vált. Nem véletlen, hogy így az előadás a krimi műfajára játszott rá, ami oldottabbá, a korábbihoz képest jóval humorosabbá tette az előadást, másrészt nem feledtette azt sem, hogy végül is magunk után kutatunk. A színházi vízió, az erős atmoszféra, Pap Gábor lírai szövege és dalai újra működtek, jól megfért egymással itt angyal és gengszter, opera és szappanopera, multimédia és ütőgardon.

Most rajtunk volt a sor. Nem voltunk könnyű helyzetben saját produkciónkkal, hiszen nekünk és a nézőknek sem jutott túl sok idő az előző előadás hatását feldolgozni, a miénk pedig teljesen más hangulatot kívánt megütni, mindezt ráadásul egy hagyományos térben (az idősebb korosztály között – szintén középiskolásokkal dolgoztunk: bagi, budapesti, fóti és inárcsi diákokkal – mi voltunk az egyetlen ilyen csoport).
Növelte az izgalmunkat az is, hogy nem tartottunk nyilvános főpróbát, főszereplőnk az előadás előtti napot még lázasan az ágyában töltötte, tudtuk azonban, hogy poénra járatott szöveggel dolgozunk, így az előadás ritmusa majd a nézők előtt fog kialakulni. Ami biztató volt, hogy a csoport szeretett az anyaggal dolgozni. Idén Tasnádi István *Magyar zombi*ját alakítottuk át, alkalmaztuk magunkra. A csapat a tavalyihoz nagyon hasonló volt, az új tagok is könnyen megtalálták a helyüket, idén is kialakult a nyitott, befogadó közösségi hangulat. Asszisztensemmel, Bálint Petrával is jól működtettük a már kialakult közös nyelvünket (volt olyan, hogy azzal az instrukcióval küldtem el külön próbára, hogy „legyen szép" a jelenet – és megcsinálták). Kettler Szandra rögtön ráérzett a stílusra, nem csak termékenyen dolgozott a csapattal, élvezetessé is tette a munkát – a lányok gyakran még próbák után is gyakorolták a koreográfiát, folyamatos nevetés közben, Fodor Katus zenéi pedig már a próbákon is feldobták a hangulatot. A játszóim érezték a poénokat, és ahol kellett, ott nagyon szépen mélyítették a karaktereket. Jó élményekkel töltődtünk fel a hét során, a bizonytalanságokat azonban csak az előadás oszlatta el: a színpadról azzal a jó érzéssel jöhettünk le, hogy ezek az emberek szeretnek minket.

Újból szünet következett – a soron következő előadás a táborban, a mosdók körül és főleg az előttük lévő dombon játszódott. A darab szintén Tasnádi, ezúttal a *Közellenség*. Kovács Zoltán és asszisztense, Gál Zsófia remek rendezői ötletekkel káprázttattak el minket. A tér valóban izgalmas, jól működött, a kellékek – a legkülönbözőbb műanyag játékok – jól érzékeltették a kispolgári illemtudásból brutalitásba átcsapni képes éretlenséget. A csoportvezetők odafigyeltek, hogy mindenki kihívásokkal teli feladatot kapjon, s ez nem lehetett könnyű, hiszen – bagi, budapesti, inárcsi – felnőtt színjátszókról volt szó. És valóban felnőtt színészi munkát láttunk. Végig érezhető azonban, hogy ezeket a felnőtt játszókat azért nézik olyan nagy kedvvel a tábor fiatalabbjai, mert ugyanaz a munka köti össze őket: itt mindenki ugyanolyan kockázatot vállal, a kihívásokat senki sem akarja elhárítani, a felnőttek ugyanúgy fejlődni jönnek ide, mint a diákok vagy a gyerekek – játékukból jól látható: érdemes ide évről-évre visszatérni.
Illés Csaba és Illés Árpád zenéi, valamint Kettler Szandra koreográfiái között (bár ez esetben is az eddigiektől merőben különböző stílust kellett megragadniuk) megint teljes volt az összhang. Az előadás pedig – noha sokszor már a nevetéstől is könnyeztünk – valóban megrendítő. A társadalmi parabola – ami nyilvánvalóan nemcsak hozzánk, hanem rólunk is szól – minden lehetséges kiutat lezár: nekünk kell megváltoznunk, máskülönben nincs menekvés.

Újra másik helyszín, ezúttal azt a furcsa, félkész mászókára emlékeztető nagy vasszerkezetet kellett felkeresnünk, amivel már korábban is kacérkodtak a rendezők – Kis Tibor például használta már díszletként –, de a tizennyolc év alatt még nem sikerült megfejtenünk, hogy milyen szándékkal is állították elő valaha. Annyi biztos, hogy igazi rendeltetését csak most, Mezey Gábor, asszisztense, Bálint Anett és csapata fedezte fel. Mezey Gábor (Mező) érdeme azonban nem merül ki ennyiben. Nehéz feladatra vállalkozott, csapata – 14-15 éves kortól 25-27 éves korig dolgoztak vele bagi, budapesti, inárcsi, péceli, szigethalmi, tököli játszók – jó részük ugyanis először szerepelt mozgásszínházi előadásban. A hét első fele így tréninggel telt, a munka pedig szinte kizárólag improvizációkból indult ki, az előadás vázát előbb a természet és ember viszonya adta volna, a játék azonban másfelé kanyarodott, szóba került az SMS-ek, az MSN által közvetített személyes emlékek beemelése a darabba, sőt az *Utazás a koponyám körül* is mint lehetséges téma. Mező alapelve azonban az volt, hogy előbb a test üzenetét fogadják be, majd ebből kiindulva, az indokolatlan mozgásoktól a test valódi kifejezőerejét megtalálva állítsanak elő előadást. A tréning nem csak mozgásból állt, a csapat a próbák utáni időben is sokszor Mező köré gyűlt, gyakran késő estig tartó beszélgetések közepette ismerkedtek meg a mozgásszínház koncepciójával, és találták ki saját darabjukat, aminek végül a *Meghalt a király, ébred a király* címet adták. Az előadást látva nem maradt kétség, a játszók valóban új nyelvet tanultak meg, olyan kifejezőeszközhöz jutottak, amit eddig még nem fedeztek fel maguknak.

Új, mégis megszokott helyszín következett. Kis Tibor és Majsai László már évek óta a tábortűz körüli térre találják ki előadásukat, de a helyszín még most is tartogatott számukra – és számunkra is – új lehetőségeket. *Senki fiának balladája* címmel készítettek összeállítást Boccaccio, Villon műveiből, valamint a Parasztdekameronból és a Szamártestamentumból, elhangzott egy vers Fodor Mihálytól is. A mozgás itt is Kettler Szandra munkája volt, a zenét Angyalföldi Zsuzsa és Váczi Virág szerezte, asszisztensük Matula Tünde volt.

A rendezők – hozzám hasonlóan – már a második táborukat töltik a szinte változatlan fölállású csapattal: bagi, budapesti, inárcsi, pilisborosjenői, tököli diákokról van szó, akik már tavaly összerázódtak, és idén ez a közösség még erősebb lett. A rendezőpárosnál már évek óta játszanak saját, otthoni színjátszóim, s mindig azt tapasztalom, hogy a tábor után felszabadultabban kapom vissza őket. Nem volt ez másként idén sem. A szereplők harsány, kitett játékkal keltik életre a humorba mártott, mégis sokszor megbotránkoztató jelenetek sorát egy elfeledettnek hitt erkölcsi világról tudósítva. A rendezők képi gondolkodása most is sokkoló volt, kiemelendő az érintésre szitkozódó ruhaszárító kötelek ötlete, ami hűen tükrözte a szereplők – egy házaspár – viszonyát, amiben nemcsak a káromkodásra szűkült kommunikációjuk, hanem állandó vitáik zenei szerkezete is kifejeződött. A telitalálat azonban – valószínűleg sokak számára – a boszorkányégetés megjelenítése volt. A tábortűz helyén ugyanis nemcsak a boszorkányt jelző bábu égett el, hanem a báb vázát adó – ez esetben inkább az inkvizíciót megtestesítő – kereszt is. Mindezt hatásosan fűzték egybe a Villont játszó fiú mindig erős és személyes jelenlétű, visszatérő monológjai.

Az utolsó produkcióra már a vacsora után került sor. Váczi Virág és asszisztense, Gyalog Éva *A hét főbűn*ről forgatott filmet. Eddigre már megállapíthattuk, hogy idén nem ez az első produkció, ami a bűn, a krimi, és nem utolsósorban a médiakritika körül forog. Utóbbiról azonban minden bizonnyal Virág beszélt a leghitelesebben. Minden adva volt a remek fináléhoz.
A csapat budapesti, inárcsi, ráckevei diákokból állt – filmben még biztosan nem játszottak. Virágnak még kevesebb ideje jutott a próbákra, az utolsó napot játszói már pihenéssel tölthették, míg ő hajnalig csak vágta az összegyűlt több mint ötórányi anyagot. A cél azonban mindvégig az volt, hogy a bemutató itt, a táborban legyen.
Így aztán a kialvatlan Virágon kívül mindenki, játszók – akik akkor még szintúgy nem látták saját filmjüket – és nézők egyaránt, stressz-mentesen, jóllakottan foglalhatta el a helyét a nézőtéren. A finálé pedig nem maradt el. A tábor és a művelődési ház legkülönbözőbb tereit barangolhattuk be a film során még egyszer, teljesen más megvilágításban, „valódi" sztárok, „valódi" leleplezések sorát láthattuk, a méltóságukat vesztett főhősök „valódi" bukásának lehettünk tanúi. Mindezt végigkísérte a Virágtól korábban, a Tábori híradók epizódjaiból már jól ismert könnyed és stílusos humor, ami nála egyben mindig kritika is.
A szereplők jól ráéreztek a film és a színpad különbségeire, a jól ismert játszók is teljesen új színeket hoztak, új arcukat mutatták.
Ezek után már csak a tábortűz és a kötetlen beszélgetés, együttlét volt terítéken, az egész heti és az előadásokról szerzett benyomások, élmények megosztása egymással. A magam részéről azt mondhatom – noha, ha jól számolom, én csupán tizenhárom éve vagyok táborlakó –, emlékeim szerint az idei tábor még a megszokott magas színvonalból is kiemelkedik. Külön öröm számomra, hogy mindezt sikerült úgy elérnünk, hogy a játszókat korábban időnként megkörnyékező versenyszellem teljesen kiveszett a közösségből. Úgy érzem sikerült egy egymás elfogadásán alapuló, generációkon átívelő közösséggé formálni a tábor egész népességét. Remélem, hogy ebben a „vének" utóbbi években bevezetett programszervező, közösségépítő tevékenységének is szerepe volt. Mindenesetre az utolsó estén, de azóta sem találkoztam olyan gyerekkel, diákkal, aki rossz élményekkel távozott volna, sőt biztos vagyok benne, hogy – amint az nálunk, otthon is rendre történni szokott, úgy másutt is – a színjátszók között még legalább két hétig a táboron kívül másról nem is igen esett szó. Biztosra vehető az is, hogy sokan már tábor után megkezdték a visszaszámlálást: hány nap van még a következőig?

Addig azonban még egy alkalommal találkozunk. Október 1-2-án Inárcson, a Tolnay Lajos Általános Iskola aulájában rendezi meg a Pest Megyei Közművelődési Intézet – a KB35 Inárcs színjátszóinak segítségével - a II. Pest Megyei Színjátszó Találkozót, ahol más színjátszó produkciók mellett újból bemutatásra kerülnek a tábori darabok. A színjátszó találkozó lehetőséget ad azoknak a szülőknek, barátoknak, és miután a rendezvény nyitott, így bármilyen érdeklődőnek, hogy újból, vagy ha a nyáron nem tudtak Zamárdiba leutazni, akkor most először megtekinthessék a tábori termést. A találkozót az idén két naposra tervezzük. Meghívunk olyan Pest megyei előadásokat is, amelyek nem a táborban készültek. Nem titkolt szándéka ezzel a szervezőknek, hogy a tábori produkciók másodbemutatója mellett Pest megye színjátszói megismerjék egymás év közbeni munkáját, legsikeresebb előadásait.
A rendezvényre természetesen most is minden érdeklődőt szeretettel várunk.